GROENBELEVEND BEEK

VERBINDEND GROEN DAT UITNODIGT TOT ONTMOETING

de kragt van vertrouwen

kragten

beek
uw gemeente.

GROENBELEVEND BEEK

VERBINDEND GROEN DAT UITNODIGT TOT ONTMOETING

Opdrachtgever:	Gemeente Beek
Projectnr:	BEK045-001
Status:	Definitief
Datum:	2 november 2016

De foto's in dit rapport komen uit de gemeente Beek, tenzij anders vermeld.

De quotes in dit rapport komen uit de werkplaats, tenzij anders vermeld.

T 088 - 33 66 333
F 088 - 33 66 099
E info@kragten.nl

© 2015 Kragten
Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/ of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van Kragten. Het is tevens verboden informatie en kennis verwerkt in dit rapport ter beschikking te stellen aan derden of op andere wijze toe te passen dan waaraan in de overeenkomst toestemming wordt verleend.

Opsteller:
RVL

Verificatie:
RVR

Validatie:
HVD

INHOUDSOPGAVE

GROENBELEVEND BEEK

PROLOOG

1 EEN ANDER PLAN

2 WAT WILLEN WE?

3 WAT ZIEN WE BUITEN?

4 WAAR GAAN WE VOOR?

5 HOE GAAN WE DAT DOEN?

6 WAT LEVERT DAT OP?

7 WAT INVESTEREN WE?

PROLOOG

EEN VERANDERENDE SAMENLEVING

Met elkaar bepalen we hoe we samenleven. Die manier van samenleven verandert momenteel in een rap tempo. Gebruikers willen graag meer meedenken en soms zelfs meedoen met dat waar de overheid zich van oudsher mee bezig houdt (burgerparticipatie). Tegelijkertijd wil en kan de overheid het op haar beurt ook niet meer allemaal alleen doen. Soms betekent het zelfs dat de gemeente zaken loslaat en meedoet met initiatieven vanuit de samenleving (overheidsparticipatie).

De verhoudingen veranderen. Zowel de gebruikers als de overheid komen in beweging. We gaan van een verzorgende en bepalende overheid naar een meer faciliterende en regisserende overheid. Voor gebruikers betekent dat meer ruimte om mee te denken en mee te doen, voor de overheid betekent dat meer in gezamenlijkheid oppakken en ruimte geven aan anderen. Dat klinkt misschien als een eenvoudige stap, maar dit is een stap die een fundamenteel andere houding en werkwijze vraagt. Die stap is niet zomaar gemaakt.

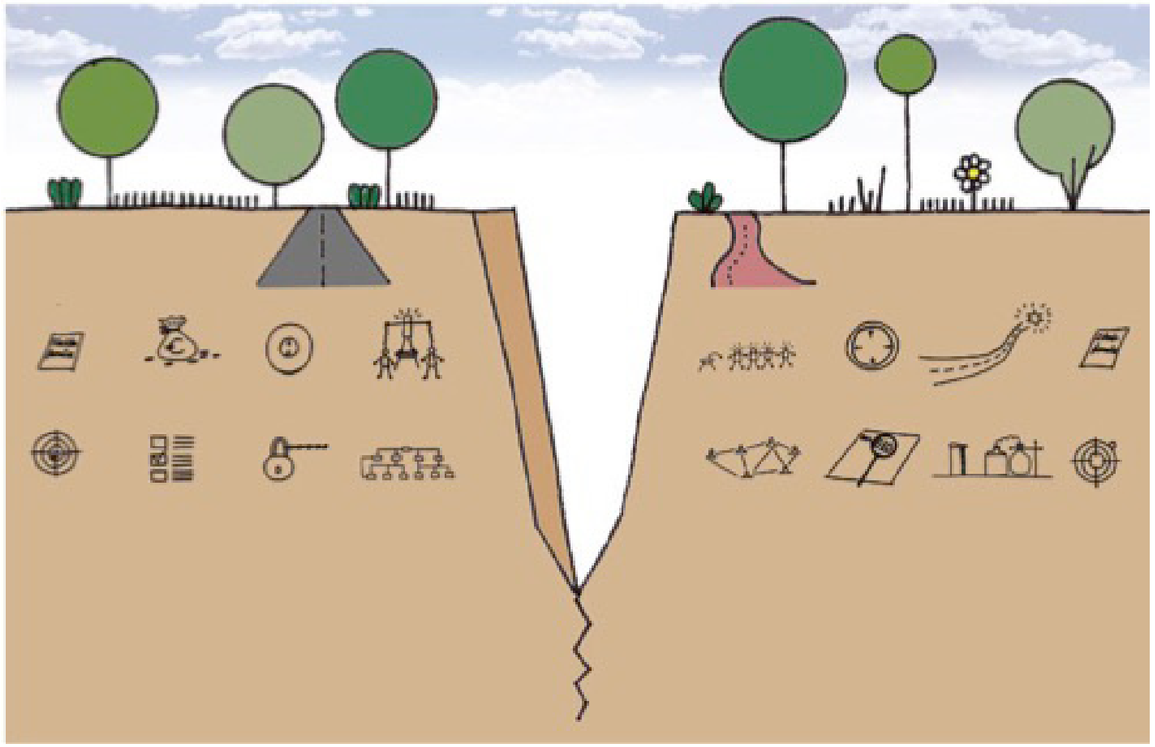

Bij de overstap van een verzorgende en een bepalende overheid naar een meer faciliterende en regisserende overheid komt veel kijken.
Een verzorgende en bepalende overheid is: bepalend, hiërarchisch, reactief, budgetgestuurd, centraal gestuurd, gesloten en taakgericht.
Een faciliterende en regisserende overheid is: samenwerkend, netwerkend, proactief, bedoeling gestuurd, decentraal gestuurd, transparant en experimenteel. Dat zijn grote verschillen die bepalend zijn voor de cultuur en werkwijze van de organisatie.

WE MOETEN STAPPEN ZETTEN

Inmiddels is het wel duidelijk dat we een richting in moeten bewegen. De tijd van de verzorgende en bepalende overheid ligt achter ons. Dat is een realiteit waar we niet meer naar terug kunnen. Gebruikers accepteren het simpelweg niet meer als ze, in het beste geval, achteraf worden geïnformeerd over iets dat de overheid heeft uitgevoerd of bedacht. Tegelijkertijd ziet de overheid kansen om de betrokkenheid van de gemeenschap te vergroten waardoor zij niet alles alleen hoeft op te lossen en daarmee meer aan kan sluiten bij de leefwereld van de gebruikers.
Beide partijen zien de voordelen van een andere verhouding en zijn de mogelijkheden aan het verkennen. Een verhouding die meer dan dertig jaar stand heeft gehouden verandert echter niet van vandaag op morgen. Dat gaat met vallen en opstaan, met het gezamenlijk erkennen en bepalen van de richting en dan stappen in die richting nemen.

DE EERSTE STAPPEN

De eerste stappen heeft de gemeente al genomen. Die eerste stap heeft vorm gekregen in het kernenbeleid. In het kernenbeleid geeft de gemeente aan meer ruimte te willen geven aan initiatieven vanuit de samenleving. Belangrijk hierbij is dat initiatiefnemers zelf het draagvlak voor hun plannen gaan toetsen in de gemeenschap. Een duidelijke eerste stap in de richting van een meer faciliterende en regisserende overheid.
Met de startnotitie voor dit plan is de weg vrij gemaakt om ook in het groen invulling te geven aan dit kernenbeleid. In de startnotitie voor dit nieuwe beleid is daarbij bewust gekozen voor het interactief opstellen van het plan. Een belangrijke vervolgstap.
Bovendien is bij de verstrekking van de opdracht gekozen voor het plan van aanpak dat het meeste aansloot bij deze andere rol van de overheid. Een plan van aanpak waarin de gebruikers (partners van de gemeente) maar ook andere gemeentelijke domeinen nadrukkelijk betrokken worden bij het opstellen. Zo hebben we bij het opstellen van dit beleidsplan de eerste stappen gezet om de andere rol en de andere verhoudingen in de samenleving te verkennen. We hebben in dit proces verkent waar onze gemeente en onze gemeenschap staat.

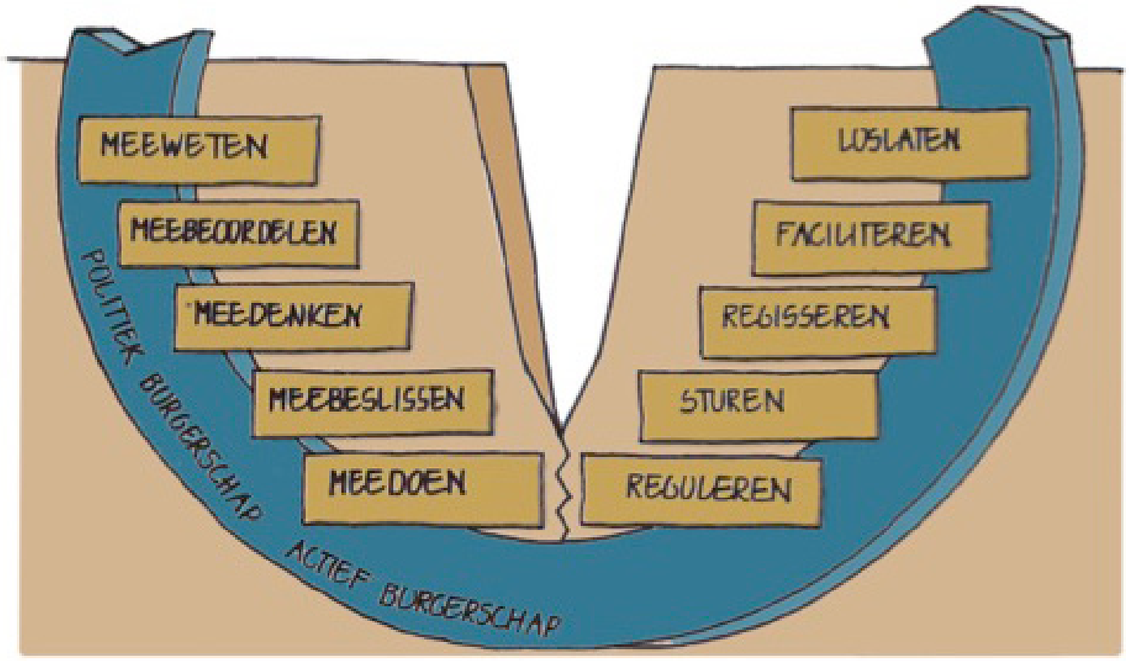

Die overstap van een verzorgende en bepalende overheid naar een faciliterende en regisserende overheid betekent ook iets voor hoe we met burgerparticipatie en overheidsparticipatie omgaan. Binnen die termen zijn verschillende niveaus van participatie mogelijk. Zo gaat het bij burgerparticipatie van meeweten tot meedoen en bij overheidsparticipatie van reguleren tot loslaten. Hierbij geldt dat de verschillende niveaus best binnen een gemeenschap naast elkaar kunnen bestaan, maar vaak is een vorm dominant of heeft de voorkeur van de gemeenschap of een groep of een persoon. Dat is belangrijk om te weten om daarop vervolgens in te kunnen zetten en mogelijkheden, wensen en voorkeuren op elkaar aan te laten sluiten.

NOG NIET VOLLEDIG LOSLATEN

Uit dit proces is naar voren gekomen dat de gemeente Beek en de gemeenschap gezamenlijk de goede weg zijn in geslagen. Vanuit de partners bestaat duidelijk de behoefte om meer samen op te trekken. Vanuit de gemeente is ook duidelijk de wens aanwezig om richting een meer faciliterende en regisserende overheid te gaan.
Uit het proces is ook gebleken dat we gezamenlijk nog niet zover zijn dat we het als gemeente volledig kunnen loslaten. Regisseren past op het moment het beste bij ons als overheid. Een aantal belangrijke tussenstappen om dat nog beter vorm te geven zijn nog nodig. Een van die belangrijke tussenstappen die we in dit proces hebben verkend en waarover we graag een positief advies willen uitbrengen als positieve stap is de oprichting van een groenplatform. Een platform waarin de gemeente en partners gezamenlijk de stand van zaken, voorstellen, initiatieven en nieuwe ideeën bespreken. Dit is een stap in de goede richting maar biedt ook voldoende mogelijkheden om in een relatief veilige omgeving gezamenlijk met elkaar, met vallen en opstaan te verkennen hoe we meer ruimte kunnen geven aan anderen in het groen.

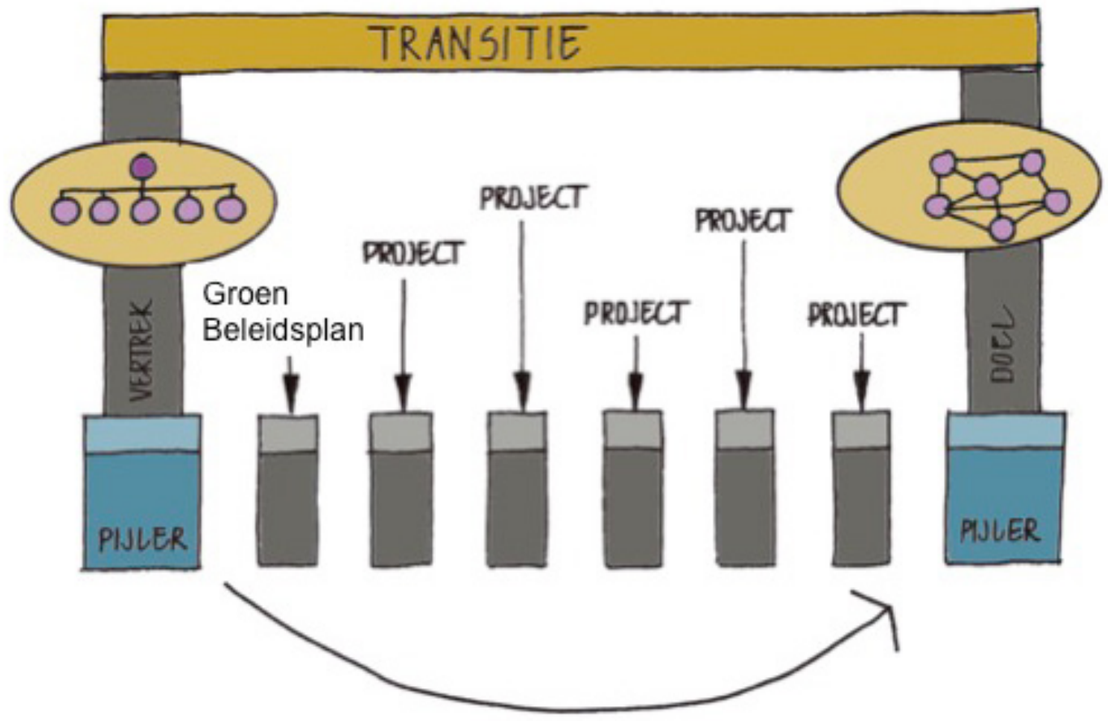

DE OVERGANG OFWEL TRANSITIE VAN EEN VERZORGENDE EN BEPALENDE OVERHEID NAAR EEN FACILITERENDE EN REGISSERENDE OVERHEID GAAT ZOALS GEZEGD NIET VAN VANDAAG OP MORGEN. ZOALS AANGEGEVEN HEBBEN WE IN DIT BELEIDSPLAN DE EERSTE STAPPEN EN MOGELIJKHEDEN VERKEND. DAT HELPT ONS VERDER, MAAR DAARMEE ZIJN WE ER NOG NIET. WE MOETEN DEZE OVERGANG EN CULTUURVERANDERING VERWEZENLIJKEN MET VALLEN EN OPSTAAN EN DOOR MET DE WETENSCHAP EN KENNIS UIT HET VORIGE PROJECT, HET VOLGENDE PROJECT VORM TE GEVEN EN STEEDS WEER EEN STAP VERDER IN DIE RICHTING TE BEWEGEN.

GEMEENTE BEEK STAAT HIERIN NIET OP ZICHZELF

Dit is niet een ontwikkeling waarin de gemeente Beek op zichzelf staat. Het is een ontwikkeling die in ons hele land gaande is. Wel zijn verschillen zichtbaar in hoe gemeenten lokaal invulling geven aan dit vraagstuk. Die lokale invulling wordt bepaald door de lokale gemeenschap: de gebruikers en de overheid samen. Doordat we dit plan interactief hebben opgesteld met de lokale gemeenschap is de verwachting dat de voorstellen in dit plan, zoals het groenplatform, goed aansluiten bij de wensen en voorkeuren van de Beekse gemeenschap.

EEN BELEIDSPLAN MET SPEELRUIMTE

Om dit nieuwe beleid van loslaten, kernenbeleid en participeren mogelijk te maken geeft dit groenbeleidsplan richting maar is het niet in beton gegoten. Met name richting de uitvoeringskant is nog veel samen te ontwikkelen. Ook dit is belangrijk. Indien we dit plan als een blauwdruk voor de komende jaren hadden opgesteld zou dit de nieuwe koers alleen maar remmen in plaats van verder helpen.

EEN NIEUWE MANIER VAN WERKEN: IN DE ‘WERKPLAATS’ WERKT DE GEMEENTE VANAF HET ALLEREERSTE BEGIN SAMEN MET PARTNERS AAN HET GROENBELEIDSPLAN.

1. EEN ANDER PLAN

Dit is een ander beleidsplan dan u gewend bent. Hoewel ook dit plan vooral op hoofdlijnen aangeeft hoe we met het (openbaar) groen om willen gaan is dit toch een ander plan. We geven net als bij eerdere groenbeleidsplannen aan wat we belangrijk vinden, waar we ruimte aan willen geven en het gaat niet over de uitvoering of de werkzaamheden die daarvoor nodig zijn. Wat dit plan anders maakt is het proces dat we hebben doorlopen om tot dit plan te komen. Dat is anders verlopen dan bij de beleidsplannen die we tot nu toe opstelden.
Tijdens het proces om te komen tot dit plan hebben wij als gemeente voor het eerst intensief samengewerkt met onze partners. Deze partners zijn verschillende organisaties en verenigingen (zoals het IVN, IKL, natuurmonumenten, Vixia, RWM, LLTB en VVV). Ook u, als inwoner van gemeente Beek en gebruiker van het groen zien we als belangrijke partner. De uitnodiging om mee te denken stond en staat open voor iedereen, enkele van u hebben daar reeds gebruik van gemaakt door bij het opstellen van dit beleidsplan mee te denken.
De andere insteek van het proces waarbij vanaf het begin is samengewerkt met onze partners heeft effect op het uiteindelijke plan. Vandaar dat het anders is dan u gewend bent. Niet een plan bedacht vanuit de gemeente, maar vanuit de verschillende partners die samenwerken aan uw fijne groenbelevingen in het Beekse.

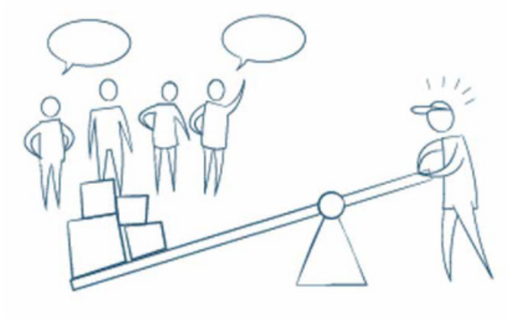

EEN BEPALENDE OVERHEID
Bedenkt en regelt het alleen
Partners staan aan de zijlijn

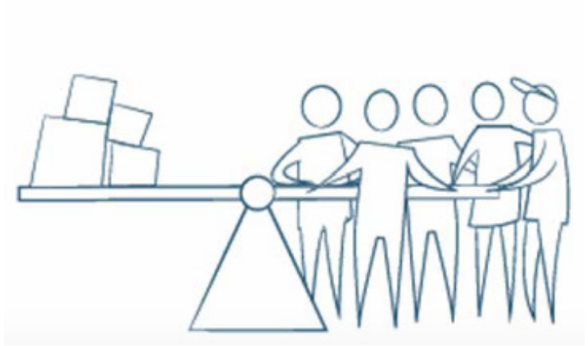

EEN FACILITERENDE OVERHEID
Bedenkt en regelt het samen
Partners doen vanaf begin mee

VERANDERENDE SAMENLEVING

De keuze voor deze andere werkwijze is voor ons een logische. Wij zien de samenleving veranderen en willen graag aansluiten bij deze veranderingen.
Wij zien enerzijds dat gebruikers, verenigingen en organisaties steeds meer eigen initiatief nemen in de publieke ruimte en graag meedenken over hoe we dit vormgeven. Met een plan enkel vanuit de gemeente opgesteld en een brief richting u als gebruikers, verenigingen en organisaties om u te informeren redden wij het niet meer. U bent daarmee steeds meer een partner voor ons.
Wij vinden dit als gemeente een positieve ontwikkeling. Wij zien namelijk ook dat wij het anderzijds alleen niet meer redden. Met elkaar kunnen we veel meer bereiken. Daarom werken we graag met u samen. Aangezien we allemaal hetzelfde doel hebben: een prettige en aantrekkelijke leefomgeving voor u als bewoner, is dat eigenlijk ook niet meer dan logisch.

Dit betekent echter ook veel voor onze organisatie en de wijze waarop we ons werk doen. Vanuit traditie zijn we gewend om vanuit ieders vakgebied dat te doen wat wij als vakmensen het beste vinden. Dit vakmanschap vertaalde zich, zeker de laatste jaren, vaak in meer efficiëntie en daarmee vaak ook in versobering van de openbare ruimte. Het gewenste gebruik van de openbare ruimte kwam daardoor meer op de achtergrond te staan. Daarnaast krijgen we als gemeente ook steeds meer verantwoordelijkheden op ons bordje. Dit komt onder andere doordat sinds 2015 zorgtaken zijn overgegaan van de landelijke overheid naar de gemeente.
Dit vraagt van ons als gemeente een andere werkwijze die inspeelt op deze (maatschappelijke) ontwikkelingen. Hierin neemt de gemeente steeds meer de rol op zich van een netwerkspeler en proberen we meer vanuit de gebruiker naar het totaalbeeld in de openbare ruimte kijken.

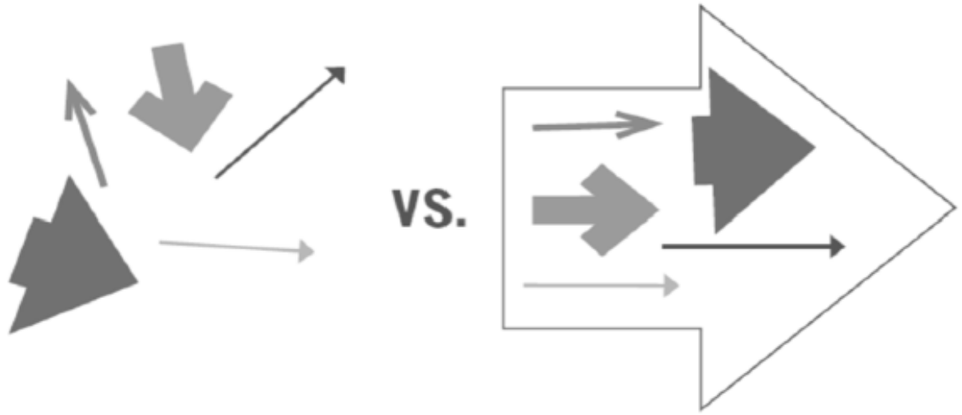

EEN GEDEELDE VISIE BETEKENT DAT JE SAMEN EEN RICHTING HEBT GEKOZEN

EEN ANDERE WERKWIJZE: DE WERKPLAATS

We noemden het al even, om te komen tot dit plan hebben we een andere werkwijze gekozen.
Gedurende vier dagen, verspreid over het voorjaar en de zomer van 2016 hebben we samen met de partners gewerkt aan de input voor dit beleidsplan. Dit deden we in “de werkplaats”. In de werkplaats werken we allemaal als gelijkwaardige partners aan de input voor dit plan. Iedereen kon tijdens deze dagen zijn verhaal doen en op basis van deze verhalen zijn we aan de slag gegaan om een gezamenlijk richting te bepalen. Dit deden we nog voor we een letter op papier hadden. Van de vraag “ Wat vindt u belangrijk in het groen?” tot “Hoe gaan we hieraan invulling geven?” is besproken. Zo hebben we in “de werkplaats” samengewerkt aan de producten die dit rapport vormen.
In het begin lijkt deze vorm veel tijd te kosten. Je gaat met een behoorlijke groep mensen een aantal dagen intensief met elkaar aan de slag. Ervaring leert echter dat het toepassen van deze methode met de juiste deelnemers veel kennis vrij komt die met elkaar verbonden kan worden. Hiermee is de investering aan de voorkant dubbel en dik terug te verdienen in de opbrengst.

“EEN VISIE MOET LEVEN, HET IS GEEN DOCUMENT.”

AANSLUITEN BIJ UW BELEVING

Deze manier van werken vinden we zo belangrijk omdat we niet een rapport willen maken dat in de la verdwijnt. Door het plan gezamenlijk op te stellen gaat het plan voor meer mensen leven.
Door het niet een plan van een iemand te maken, maar van zoveel mogelijk mensen en zoveel mogelijk mensen bekend te maken met het plan. Daarvoor is diversiteit onder de mensen die meewerkten aan dit plan belangrijk. Zo horen we verschillende meningen en spreken we verschillende netwerken aan.
Uiteindelijk is het belangrijk dat u, als gebruiker, bestuurder en collega zich kan vinden in de plannen en dat het de beleidsmedewerker groen richting geeft. Die richting moet aansluiten bij uw beleving, bij wat u belangrijk vindt. Daar doen wij het tenslotte voor.

EEN PLAN DAT IEDEREEN BEGRIJPT

Aangezien we graag willen weten wat u belangrijk vindt in het groen en we daarop aan willen sluiten, is dit plan aan u, als gebruiker van het groen, geschreven. Dit betekent bijvoorbeeld dat wij in dit plan geen vaktermen gebruiken. Ook betekent het dat we ons in dit plan beperken tot de essentie, het plan is kort en bondig.
Ook biedt het plan een richting waarbij we veel ruimte laten voor nadere invulling. We leggen bewust niet alles vast, maar gaan voor flexibiliteit. Dit stelt ons in staat om met dit plan in te kunnen spelen op veranderde situaties of wensen van u. Daarbij geldt uiteraard wel dat we ons als gemeente te allen tijde aan de minimale eisen te houden hebben.

BIJLAGEN

Om kort en bondig te kunnen zijn hebben we naast dit verslag nog bijlagen opgesteld. Deze bijlagen gaan over alle achtergrondinformatie die heeft gediend als input voor dit plan. Denk daarbij aan de studie van het Beekse landschap, de studie van relevante onderdelen van andere beleidsdocumenten en de waarde die groen heeft voor de samenleving. Daarnaast is om de hier opgeschreven richting uit te voeren voor de gemeentelijk beleidsmedewerker groen een gereedschapskist ter beschikking gesteld. Een gereedschapskist met gereedschappen die hij als vakman kan inzetten op momenten waarop hij dat stuk gereedschap nodig heeft.

Deze bijlagen zijn belangrijk als u wilt weten hoe we tot de conclusies in dit plan zijn gekomen.

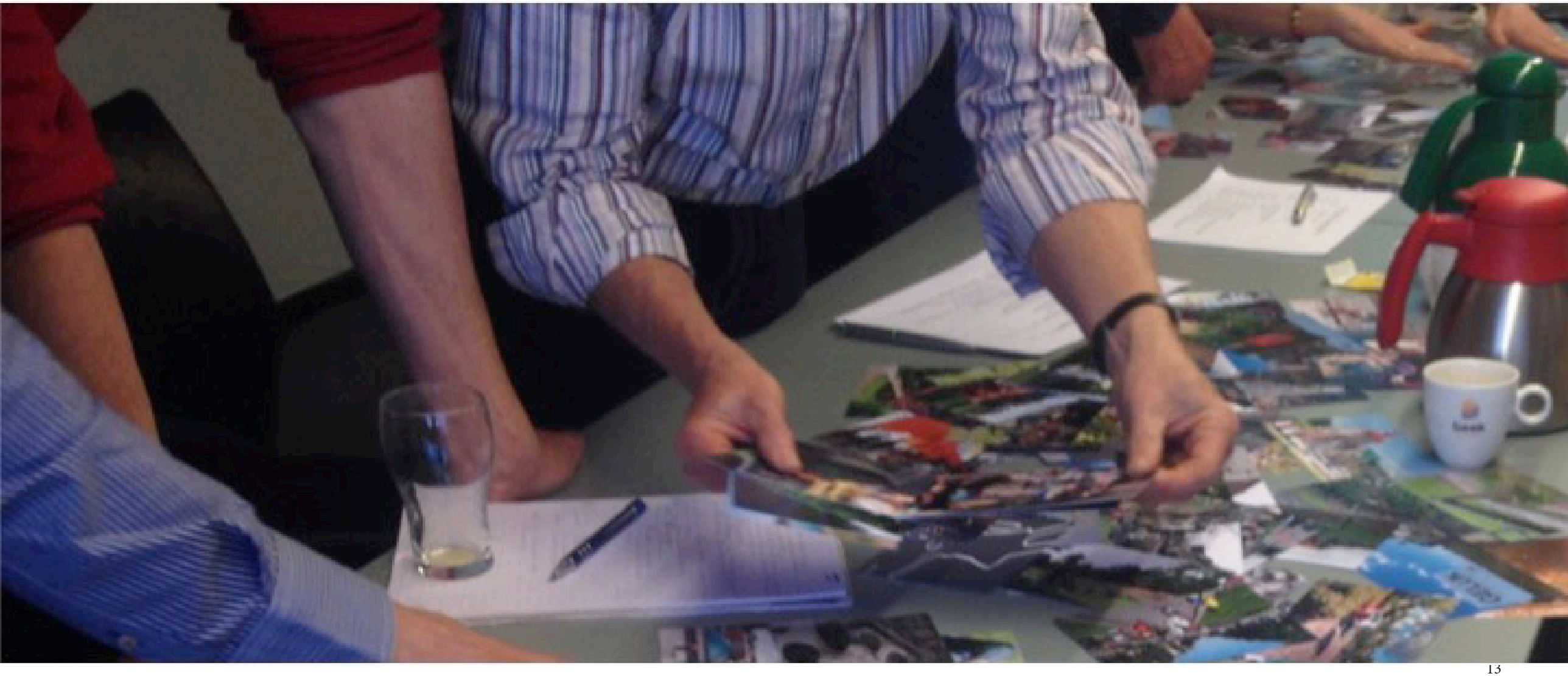

“In een ondernemende gemeente zoals Beek, zien we groen niet als restruimte en kostenpost, maar kijken we vooral hoe het bijdraagt aan onze veelzijdige en vitale leefomgeving.”

- uit het voorwoord van de Strategische Toekomstvisie 2010-2030.

2. WAT WILLEN WE?

We zijn gezamenlijk aan de slag gegaan om dat gewenste andere plan vorm te geven. We zijn het proces om tot dit andere type plan te komen begonnen met de vraag “Wat vindt u belangrijk?” Dit gaf al vroeg in het proces richting aan wat we willen met het groen. De antwoorden op deze vraag zijn te vertalen naar drie belangrijke thema’s (ruimte geven aan elkaar, gebruik en gedrag en communicatie en verantwoordelijkheden).
Ook kwamen we al snel tot de conclusie dat een overkoepelende visie (uitgewerkt per kern) voor de gehele gemeente ontbreekt. Dat maakt het voor nu lastig om op een bestaande overkoepelende visie aan te haken. Anderzijds geeft het de vrijheid om het zelf te bepalen. Toch gaat de voorkeur uit naar het op termijn opstellen van een overkoepelende visie.

JONG EN OUD ONTMOETEN ELKAAR

RUIMTE GEVEN AAN ELKAAR

Het groen is van iedereen, dat moet het groen uitstralen. Het dient uit te nodigen tot gebruik voor verschillende doelgroepen en deze groepen samenbrengen. Denk bijvoorbeeld aan jong en oud, arm en rijk, laagopgeleid en hoogopgeleid, fysiek onbeperkt of beperkt. Niet alleen de mensen, ook flora en fauna heeft een plek in de Beekse gemeenschap.
Het is belangrijk dat verschillende groepen een plek hebben om elkaar tegen te komen, te ontmoeten. De ander zien en kennis hebben van elkaars bestaan draagt namelijk bij aan het onderlinge begrip. Met elkaar moeten we het tenslotte doen, samen vormen we de Beekse gemeenschap. Die gemeenschap is veelzijdiger en vitaler wanneer iedereen ruimte krijgt, bijdraagt en elkaar kent. De openbare ruimte en in het bijzonder het groen kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren.

MOEDER EN DOCHTER VOEREN SAMEN DE EENDJES

GEBRUIK EN GEDRAG

Om dat voor elkaar te krijgen is het belangrijk om het gebruik van het groen te stimuleren. Niet inzetten op alleen groen om naar te kijken of als invulling van restruimte, maar groen dat bijdraagt aan de leefkwaliteit. Groen dat uitnodigt tot gebruik, zodat mensen nog intenser van het groen genieten. Dan is het belangrijk dat het groen toegankelijk en aantrekkelijk is. Dat de wandel- en fietspaden uitnodigen, plukfruit in de plantsoenen en jeugd die zich vermaakt in speelbossen. Zo verbindt groen mensen met de natuur en leert het over de wereld om hen heen. (Natuur)educatie kan daar een belangrijke rol in spelen. Meer kennis verhoogt het respect en draagt bij aan positief gedrag. Daar willen we graag op jonge leeftijd op inzetten samen met IVN, CNME en IKL.
Daarnaast kan educatie ook verbinden wanneer jong en oud samenkomen en van elkaar leren. Het is dan ook belangrijk dat de methoden aansluiten bij dat waar jongeren enthousiast van worden.
In lijn met het kernenbeleid kan en wil de gemeente dit niet alleen doen. Verschillende partners zijn hier goed in het faciliteren van verschillende vormen van (natuur)educatie. Daar maken we graag gebruik van, waarbij we als gemeente zeker ook betrokken blijven. Al is het maar dat de jeugd ook best mag weten dat de gemeente bestaat en wat ze van hun mogen verwachten.

HELDERE COMMUNICATIE STIMULEERT GEBRUIK

COMMUNICATIE EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

Om het gebruik te stimuleren speelt heldere communicatie een belangrijke rol. Heldere communicatie draagt bijvoorbeeld bij aan de bekendheid van de in Beek al aanwezige ommetjes, waardoor mensen deze vaker benutten. Tegelijkertijd kan het ook het ontstaan van nieuwe ommetjes stimuleren. Dit kan bijvoorbeeld met een oproepje om mensen hun favoriete ommetjes of mooie plekken in Beek te delen.
Nu we als gemeente een andere rol aannemen en meer open staan voor deelname van anderen (kernenbeleid) is het ook belangrijk de verantwoordelijkheden helder te communiceren. Voordat mensen in het openbare groen iets gaan ondernemen is het belangrijk dat ze weten wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Het communiceren van de mogelijkheden is tegelijkertijd een uitnodiging. Zo wordt het voor gebruikers van groen ook makkelijker om vorm te geven aan hun veranderde rol.
Communiceren kunnen we niet beperken tot een eenmalige actie. Goede communicatie kenmerkt zich door herhaling. Ook de beperking tot een enkel communicatiemiddel werkt onvoldoende. Om veel mensen te bereiken passen we verschillende methoden toe, naast elkaar en door elkaar, zodat we zoveel mogelijk mensen bereiken, bijvoorbeeld onze internetsite en het groenplatform. Maar ook communiceren we meer via onze partners zoals het IVN en IKL.

DE OUDE PASTORIE EN SPORTLANDGOED DE HAAMEN WORDEN VEEL AANGEHAALD ALS POTENTIEEL GOEDE VOORBEELDEN VOOR HET VERBINDEN VAN MENSEN EN GROENE OMGEVING EN ONTMOETINGEN BEVORDERT

VISIE VOOR HET GROEN

Als we deze drie thema's willen samenvatten tot een groenvisie die aansluit bij de toekomstvisie blijkt "Groenbelevend Beek" daar het beste bij aan te sluiten. Het aansluiten bij een bestaand Beeks concept waarin verschillende ondernemende partijen participeren om Beek meer op de kaart te zetten vinden we belangrijk. Het gemeentelijk groen kan de visie die we als gemeente voor ogen hebben in belangrijke mate inkleuren. Bovendien is het groen in onze gemeente extra van belang als tegenhanger van de ook aanwezige industriele omgeving (oa. vliegveld, bedrijventerreinen en snelwegen).
Groenbelevend Beek staat voor nog meer. We willen Beek als groene gemeente zien, maar we willen het groen ook graag beleven. Tegelijkertijd draagt het groen bij aan hoe we als gebruiker de openbare ruimte beleven. Het bepaalt mede dat we ons prettig en gelukkig voelen. Dat we in een leefbare leefomgeving wonen, werken en recreëren.
Die beleving in het groen willen we versterken door met dit beleidsplan invulling te geven aan de drie thema's door in het groen in te zetten op:

Verbindingen en ontmoetingen

HET SPORTLANDGOED VERBONDEN MET 'T OMLIGGENDE LANDSCHAP

DE OUDE PASTORIE VERBINDT DIVERSE MENSEN MET 'T LANDSCHAP

VERSCHILLENDE TYPE MENSEN ONTMOETEN ELKAAR

FYSIEKE VERBINDINGEN

Verbindingen zijn belangrijk om groene belevingen de ruimte te geven. Dit gaat zowel over fysieke verbindingen, bijvoorbeeld de verbinding tussen het bebouwde gebied en het buitengebied of juist verbindingen in de wijken die uitnodigen tot wandelen en fietsen. Zo willen we ook de ongebonden sporters verbinden met de natuur door ze uit te nodigen om te recreëren en sporten in het het groen.

SOCIALE VERBINDINGEN

Dat verschillende groepen zich met het groen verbonden voelen en dat het groen verschillende groepen samenbrengt (sociale verbindingen) spelen een belangrijke rol. Wanneer dit goed functioneert versterkt dit de groenbelevingen en de Beekse gemeenschap. Dat raakt eigenlijk al bijna aan ontmoetingen.
Dat ontmoeten heeft vele voordelen. De revenuën daarvan komen niet alleen ten goede aan het groen.

ONTMOETINGEN

In een samenleving waar mensen steeds meer moeten en steeds meer in hun eigen wereld gekeerd zijn en gescheiden van elkaar leven, zijn ontmoetingen van essentieel belang. Het is belangrijk om anderen te zien, andere types dan in je eigen kring tegen te komen, dat is van belang om te weten wie je zelf bent en hoe je in de wereld staat, dat draagt ook bij aan wederzijds begrip. Ook plekken om, even niks te hoeven zijn dan extra van belang.

Hiermee willen we bereiken dat de jeugd anders opgroeit. Dat de jeugd zich meer verbonden voelt met het groen en haar omgeving en daardoor ook meer respect hiervoor heeft. Dat ze het gebruiken als plek om te ontmoeten. Zowel elkaar ontmoeten als anderen, maar ook als plek om, even helemaal niks te hoeven. Wanneer we voor elkaar krijgen dat de jeugd hier gebruik van gaat maken, weten we dat we het ook voor anderen goed doen. Om te toetsen of we daarin slagen gebruiken we prestatie-indicatoren. Die gebruiken we om dit beleid tweejaarlijks te evalueren. Handvatten voor deze prestatieindicatoren om te evalueren zitten in de gereedschapskist van de beleidsadviseur.

STRATEGISCHE TOEKOMSTVISIE 2010-2030 VAN DE GEMEENTE

We sluiten met deze groenvisie graag aan bij het beeld dat in de Strategische Toekomstvisie 2010-2030 wordt geschetst. In de toekomstvisie ligt de nadruk op een ondernemend Beek dat veelzijdig en vitaal is. Waarbij we inzetten op bedrijvigheid en kwaliteit van leven. Dat betekent dat we geen toeristische trekpleister willen zijn maar wel inzetten op kleinschalige voorzieningen. Daarin willen we als gemeente graag een betrouwbare partner zijn en een faciliterende rol op ons nemen.

Naast de Strategische Toekomstvisie 2010-2030 sluit dit plan aan bij meer beleidsvelden. Om dit zo goed mogelijk te doen hebben we het andere beleid van de gemeente gescand. Daar waar we een combinatiemogelijkheid zagen hebben we deze in de beleidscan die in de bijlagen is opgenomen specifiek aangegeven.
Ook met overig bovenliggend beleid hebben we rekening gehouden, provinciaal en landelijk (zie bijlagen).

DE HUIDIGE INRICHTING IS NIET OVERAL WAT WE VOOR OGEN HEBBEN MET GROENBELEVEND BEEK, VANAF DIT BANKJE KAN JE HET GROEN MISSCHIEN WEL BELEVEN, MAAR HELAAS NIET VAN GENIETEN.

3. WAT ZIEN WE BUITEN?

Nu we weten wat we willen is het moment aangekomen om te kijken naar wat we hebben. Wat zien we buiten? Wat is de huidige situatie? Wat is ons vertrekpunt?

DE LIGGING

PRACHTIG LANDSCHAP MET HEUVELS, BOSPARTIJEN, PLATEAUS, VERGEZICHTEN EN OUDE KERNEN.

MAAR OOK INGESLOTEN DOOR 2 SNELWEGEN, SPOORWEG, VLIEGVELD EN INDUSTRIE (OA. DSM, SABIC).

LIGGING:

Als je vanuit het noorden naar Zuid-Limburg rijdt is bij Beek het Zuid-Limburgse heuvelland voor het eerst goed te beleven. Daaraan dankt Beek haar benaming als “poort naar het heuvelland.” De kernen van Beek zijn prachtig gelegen in een mooie groene omgeving.
Deze groene omgeving wordt wel ingesloten door snelwegen, een vliegveld en bedrijventerreinen. Het maakt Beek goed bereikbaar en schept werkgelegenheid, maar drukt ook haar stempel op het imago en de beleving. Zowel voor inwoners als buitenstaanders is het daarom belangrijk dit voldoende te compenseren met aantrekkelijke, groene ruimtes.

Die groene ruimtes houden niet op bij de gemeentegrens. Om ook de verbindingen met de omliggende gemeentes helder te maken hebben we ook naar het groen van de buurgemeenten gekeken. We trekken daarom de groenstructuurkaart iets door tot over de gemeentegrens. Ulteraard kunnen wij niet bepalen of onze buurgemeenten dit groen ook opnemen in hun groenstructuur, maar we leggen wel graag zoveel mogelijk de verbinding.

Tijdens het proces hebben we een kaart ingetekend met kansen. Deze kansen laten een eerste verkenning zien van de mogelijkheden om groen meer betekenis te kunnen geven. Hierin worden veel verbindingen gelegd tussen het landschap en recreatieve mogelijkheden. Hierin is duidelijk terug te zien dat het landschap als waardevol en bijzonder wordt ervaren en dat hier nog volop kansen liggen om het landschap beter beleefbaar te maken.

Kansen

'Hier zien wij meer potentie in'

Entree aan buitenkant, indien mogelijk

Brede oprit

Brede oprit

Bredere aanleiding markt

Ontbrekende verbinding

'Open' maken 'achtertuintjes'

Braakliggend terrein Flexo (voormalig)

Vrij snel wandelpad (asphalt)

Realiseren van een mooi entree

Ontbrekende verbinding oprit en ontsluitingsweg

Leidt naar mooi gebied

Kan weg van vrij snel gebied

Kansen langs de oprit

Ontbrekende meer bos minder planten (is wel op verzoek gedaan om bij bomen te komen)

Ontmoetjes in de luchtpoort

Ontbrekende meer bos minder planten (is wel op verzoek gedaan om bij bomen te komen)

Opmerkingen:

* Groen in de wijk behouden / activeren
* Entrees bekijken
* Minder asfaltdek voor hoogtatm en heggen
  - Bewoners uitdagen mee te doen

Kans

Kans (voor bomen)

Kans (voor groot gebied)

Kans open maken = beleving

Kans ontbrekende verbinding

VEEL PARELS IN BUITENGEBIED

VEEL NAAR BINNEN GEKEERD GROEN

WEINIG RELATIE BINNEN EN BUITENGEBIED

WEINIG GROEN IN DE BEBOUWDE OMGEVING

INRICHTING

In onze gemeente liggen veel parels. Dit zijn mooie en bijzondere plekken. Deze parels vindt u vooral in het buitengebied. Het valt op dat veel parels eigendom zijn van anderen. Als gemeente beheren we in het buitengebied vooral bermen, dit is het groen dat we in eigendom hebben.

In de kernen valt het op dat hier weinig openbaar groen te vinden is. Dit zien we in meer kleine kernen in het land terug. Het groene buitengebied en particuliere tuinen bepalen vaak veel meer de groene uitstraling. Daardoor beleeft u het wel als groene kern. Aandachtspunt hierbij is de verstening van voortuinen die de laatste jaren steeds meer inzet. Dit is een ontwikkeling waarbij groene tuinen veranderen in grindtuinen of zelfs tuinen die volledig bestraat zijn. Landelijk zien we het al veel meer gebeuren, in onze gemeente valt het nog mee. Toch willen we deze ontwikkeling al vroegtijdig zoveel mogelijk tegen gaan door richting inwoners de voordelen van een groene tuin duidelijk te maken en de mogelijkheden te tonen van een onderhoudsvriendelijke groene tuin. Dit kan door aan te sluiten bij initiatieven als ‘Operatie Steenbreek’ of ‘Waterklaar.’ Zo laten we zien dat een groene uitstraling waarderen en niet alleen vanwege de estethische waarde maar ook omdat groene tuinen een beter perspectief bieden ten aanzien van een veranderend klimaat. Zo draagt een groene tuin bijvoorbeeld bij aan het voorkomen van wateroverlast en het past bij de sfeer van de kernen.

Het gemeentelijke groen dat aanwezig is, is veelal naar binnen gekeerd. Dit betekent dat het groen zich afsluit van de omgeving. Het groen nodigt niet uit tot gebruik en is vaak niet eens (goed) toegankelijk. Ook is veel groen in de kernen als restruimtes ingeklemd door andere functies. Dit geldt zowel voor bomen als kleinere groenoppervlaktes. Het naar binnen gekeerde karakter van het groen is ook zichtbaar op een hoger schaalniveau. Aan de randen van de kernen is groen aangeplant om te camoufleren. Deze camouflage blokkeert de verbinding tussen dorp en omgeving en beperkt zo het gebruik en de beleving van het buitengebied.

Parels

Dit vinden we fijne en mooie plekken

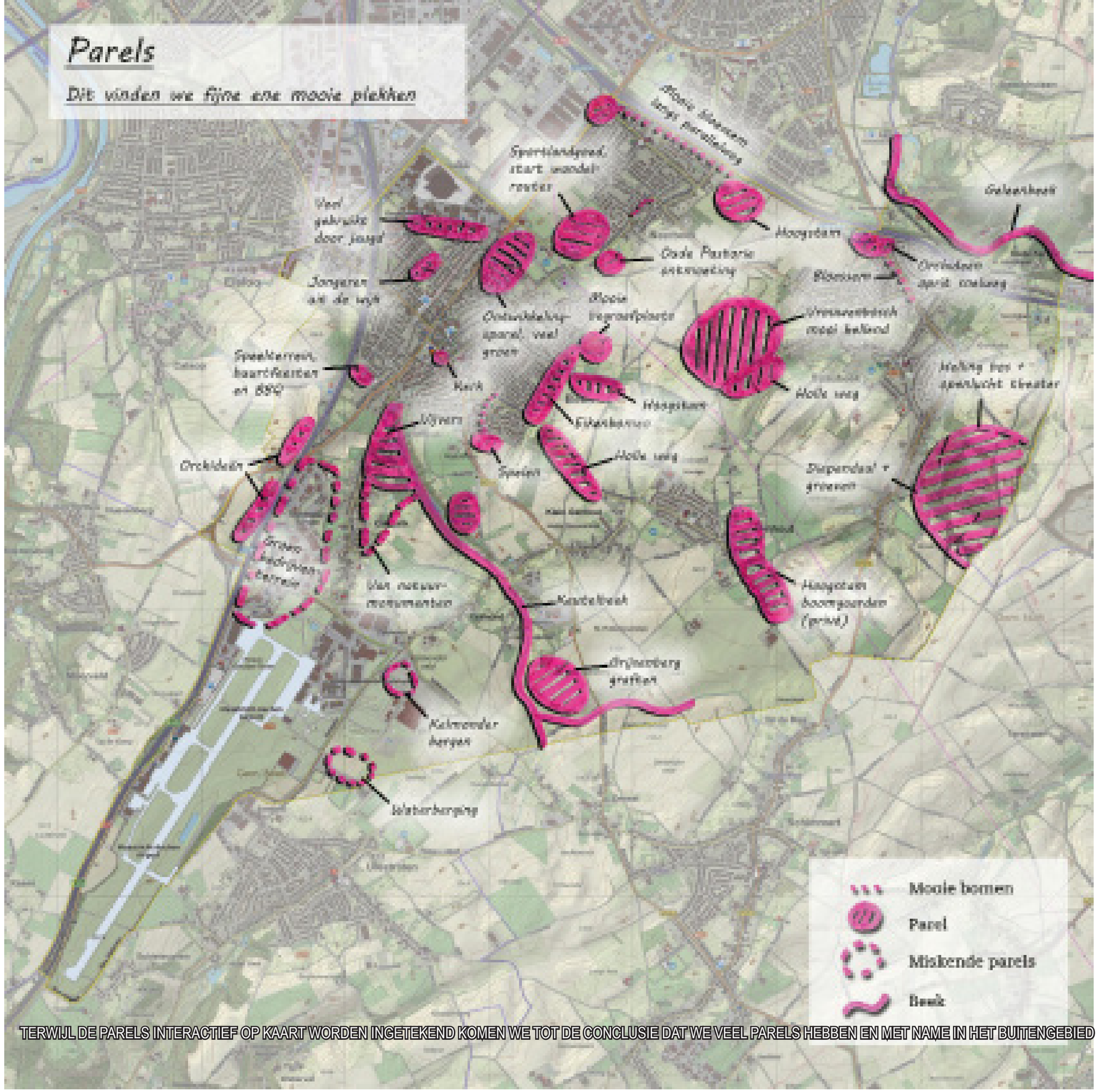

Mooie bomen
Parel
Miskende parels
Beek

TERWIJL DE PARELS INTERACTIEF OP KAART WORDEN INGETEKEND KOMEN WE TOT DE CONCLUSIE DAT WE VEEL PARELS HEBBEN EN MET NAME IN HET BUITENGEBIED

EENTONIG: VEEL GRAS MET BOMEN

KEURIG AANGEHARKT

ONSAMENHANGEND

VEROUDERD

UITSTRALING

Aangezien we als gemeente afgelopen jaren sterk de focus legden op de kosten van het groen is de uitstraling wat eentonig te noemen. Veel plantsoenen zijn ingevuld met gras met bomen. Daar waar gras niet kan zien we eenvormige groene bodembedekkers of groene struikpartijen. Veel gemeentelijk groen is bovendien oud. Dit zorgt ervoor dat ondanks het goede technische onderhoud het niet de gewenste uitstraling heeft. Sterker nog, deze oude plantsoenen zijn juist duurder in onderhoud. In de kernen is zoals gezegd weinig groot groen aanwezig. Het groen dat aanwezig is vertoont onvoldoende samenhang met elkaar, met het gebruik en met de omgeving. Dit houdt in dat niet altijd voor een lijn is gekozen en dat het groen meer als losse vlakken is ingevuld. Dat uit zich bijvoorbeeld in de situatie die op de afbeelding zichtbaar is: een haag is aangeplant voor verkeersbegeleiding maar dat daarbij geen rekening is gehouden met de verbinding naar het achterliggende groen. Zo is slechts naar een aspect gekeken in plaats van naar de totale samenhang van het groen en hoe we dat met elkaar willen verbinden. Hierdoor wordt het gemeentelijke groen onvoldoende krachtig benut, is het niet uitnodigend om gebruikt te worden en voegt het onvoldoende toe inzake beleving en verbinding.
Het onderhoud van het aanwezige groen is van een goed niveau. Over het algemeen hebben plantvakken en gazons een nette uitstraling.

PARELS

We hebben in onze gemeente veel parels liggen. Dit zijn bijzondere en mooie plekken. Tijdens het proces hebben we deze parels in kaart gebracht. Het is belangrijk om deze parels goed in beeld te hebben. Wanneer we deze in beeld hebben weten we wat mensen bijzondere en mooie plekken vinden. Dit zijn de plekken die ze waarderen en waar ze graag naartoe gaan. Doordat we ze nu in beeld hebben kunnen we kijken hoe we deze nog beter kunnen verbinden, zodat in de wijk mooie en aantrekkelijke ommetjes ontstaan en in het buitengebied aantrekkelijke routes ontstaan om naartoe te fietsen, wandelen of hard te lopen. Om het ontstaan hiervan mogelijk te maken en te weten wat we hebben, hebben we deze parels in kaart gebracht.
Dit betekent niet dat deze parels nu een beschermde status hebben. Het betekent wel dat we hier trots op zijn en deze parels graag behouden, maar het kan zomaar ook zo zijn dat een parel verdwijnt en ergens anders weer een parel ontstaat. Dit kan ook doordat een groot aantal parels niet in eigendom zijn van de gemeente.

DE KERNEN

Tijdens het proces werd ook duidelijk dat de deelnemers vonden dat juist in de kernen de karakteristieke en onderscheidende uitstraling van onze gemeente zit. Voor hen maakt dat onze gemeente uniek, die kleine kernen met elk hun eigen karakter. Dat eigen karakter willen ze met het groen graag behouden en waar kan zoveel mogelijk versterken.

OPFLEUREN

RECREATIE

CAMOUFLAGEGROEN

RESTRUIMTE

FUNCTIE

Het groen in onze gemeente vervult verschillende functies. Soms is het simpelweg het toevoegen van meer kleur en fleur. Dit zie je bijvoorbeeld langs de Prins Mauritslaan. Hier wisselt de (eenjarige)beplanting gedurende het jaar continu zodat hier altijd iets staat dat bloeit. Niet alle beplanting maar net het randje langs een haag of bodembedekker. Dit zien we ook op plekken waar we bewegen en genieten willen stimuleren zoals rondom sportveldjes en trapveldjes. Teveel groen zetten we in om te begeleiden en te camoufleren. Effect hiervan is vaak dat het object dat we niet willen zien inderdaad niet zichtbaar is, maar dat ook de mooie plekken niet te zien en te beleven zijn. Dit camouflagegroen scheidt ruimtes van elkaar in plaats van dat het ruimtes met elkaar verbindt.

Groen wordt te vaak gezien als punt waarmee te schuiven is, waar op te bezuinigen is. Aan het einde van het proces worden de restruimtes nog even opgevuld met wat groen. Dit resulteert in snippergroen, kleine ruimtes groen die weinig waarde aan de openbare ruimte toevoegen.

VEEL GELOOFSUITING

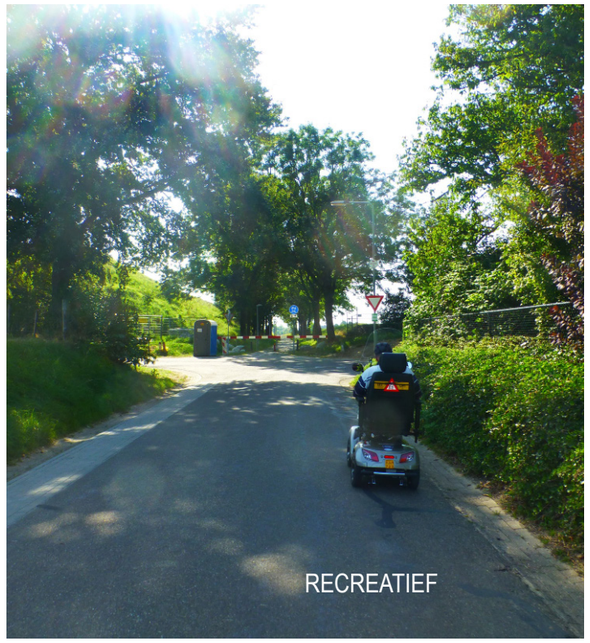
RECREATIEF

WEINIG GEBRUIKT

WEINIG UITNODIGEND TOT GEBRUIK

GEBRUIK

De buitenruimte kenmerkt zich door veel cultuurhistorie en bijzondere plekken. Vaak zijn dit kleine aandachtspunten als een boom met een wegkruis of een kapelletje in het groen, typisch Beeks. Deze plekken zijn voor de Beekse gemeenschap zeer waardevol. Het laat zien wie we zijn en waar we voor staan. Vaak zijn het ook uitingen die laten zien dat bewoners best iets in de openbare ruimte willen doen. Het zijn momenteel een van de weinige plekken in onze gemeente waar dit tot uiting komt. Ook een van de weinige plekken waar we andere beplanting zien dan de standaard beplanting van ons. Omwonenden maken deze plekken tot meer en worden door hen onderhouden.
Hieruit blijkt de al jarenlange betrokkenheid van bewoners. Hier willen we met het kernenbeleid en dit groenbeleidsplan graag verder op inzetten. Belangrijk besef daarbij is dat het niet iets nieuws is, maar iets wat we graag willen versterken.
Ook zien we dat veel mensen recreatief gebruik maken van de openbare ruimte, een plek om te bewegen en te ontspannen. We zien veel eigen inwoners die wandelen, fietsen of gewoon in de openbare ruimte zijn en gewoon genieten. Dit was voor de deelnemers van de werkplaats een wezenlijke. Het aantrekkelijk maken van routes, het verzorgen van samenhang maar ook het mogelijk maken van veilige en uitnodigende rustpunten is wat hen betreft een belangrijk aandachtspunt om de openbare ruimte een aangename plek te maken voor de eigen inwoners. Rustpunten waar wat te zien is en die door iedereen gebruikt kunnen en mogen worden.

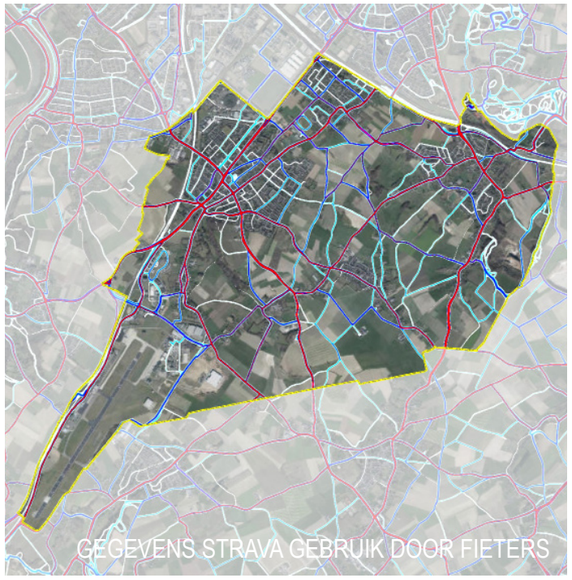
GEGEVENS STRAVA GEBRUIK DOOR FIETERS

GEGEVENS STRAVA GEBRUIK DOOR HARDLOPERS

Het in beeld brengen van de gegevens van mensen die de STRAVA-app gebruiken tijdens het hardlopen en fietsen geeft op kaart ook een goed beeld van het gebruik van de ruimte. De donker rode lijnen worden intensief gebruikt en de licht blauwe lijnen worden het minst intensief gebruikt.
Daarbij valt direct op dat fietsers een groter bereik hebben en ook vooral de hoofdroutes gebruiken. Het netwerk van hardlopers is fijnmaziger en volgt minder de routes van de hoofdstructuur. Ook de kleinere wegen zijn hier populair. Hier komt heel duidelijk de waarde naar voren van de groene uitloper vanuit de kern Beek langs het tracé van de Keutelbeek.

NIET ALLEEN HET GROEN ZELF IS BEPALEND

Naast het groen zelf zien we nog een aantal ontwikkelingen die bepalend zijn voor hoe het groen gebruikt en beleefd wordt en hoe we als gemeenschap functioneren.

DEMOGRAFIE

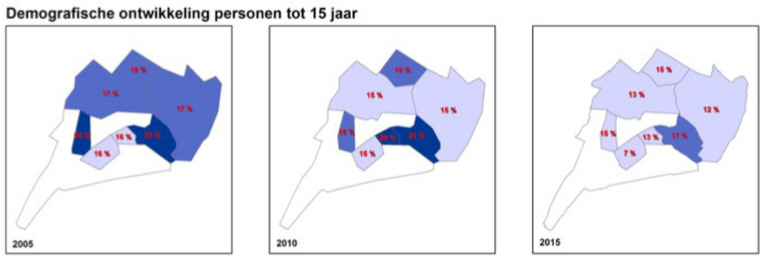

Ontgroening (CBS, juni 2016)

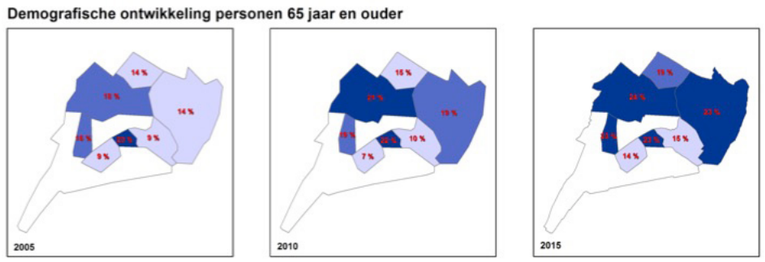

Vergrijzing (CBS, juni 2016)

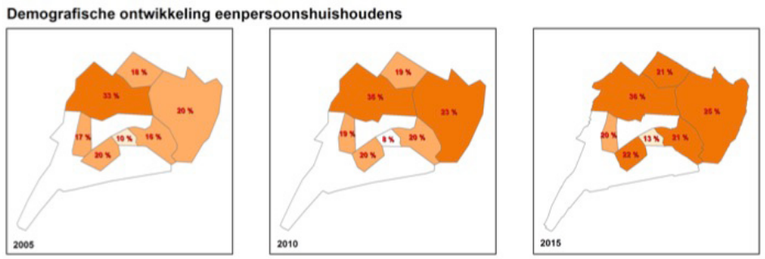

Toenemend aantal eenpersoonshuishoudens (CBS, juni 2016)

LEEFSTIJL

Veel mensen in Beek houden van een nette en verzorgde uitstraling (Leefstijlonderzoek Limburg, juni 2015)

DEMOGRAFIE

Het gebruik van het groen en welke functie het groen heeft wordt mede bepaald door de omvang, spreiding en samenstelling van de bevolking, ook wel de demografie genoemd.
Als we kijken hoe de gemeente Beek zich afgelopen jaren ontwikkelde op basis van de cijfers dan zien we een duidelijke trend van vergrijzing en ontgroening. Dit betekent dat we meer ouderen (vergrijzing) en tegelijkertijd minder jongeren (ontgroening) in onze gemeenschap krijgen. Deze vergrijzing is een landelijke trend doordat de babyboomers van net na de tweede wereldoorlog nu 60 plussers zijn en het feit dat mensen steeds ouder worden. Hierin wijken we niet af van de landelijke trend. Doordat we echter ook ontgroenen wordt deze trend versterkt. Steeds minder kinderen zijn jonger dan vijftien jaar. Ook dit is een landelijke trend waarbij de stad groeit ten kosten van de kernen en het platteland.
De derde ontwikkeling die we zien is een toename van de eenpersoonshuishoudens.
Deze ontwikkelingen maken het inzetten op burgerparticipatie extra waardevol. Burgerparticipatie kan eraan bijdragen dat ouderen meer hun plek in de samenleving vinden, dat ze niet vereenzamen. Hetzelfde geldt voor het toenemend aantal eenpersoonshuishoudens. En tegelijkertijd biedt het mogelijkheden om jongeren meer te verbinden met hun omgeving, maar ook bijvoorbeeld met ouderen.
Deze ontwikkelingen zijn niet slechts ontwikkelingen op papier en in cijfers. We zien deze ontwikkelingen terug in het straatbeeld en in hoe de openbare ruimte wordt gebruikt en gebruikt gaat worden. Voor de deelnemers van de werkplaats is dit een herkenbaar beeld. Zij herkennen het straatbeeld terug in deze cijfers.
Op kaarten hiernaast is weergegeven hoe de demografie zich afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Uit een recent gepubliceerd driejaarlijks onderzoek (september 2016) van het Planbureau voor de leefomgeving naar bevolkings- en huishoudensprognoses blijkt dat deze trend zich de komende jaren ook voort zet. In dit onderzoek is de prognose tot 2030 weergegeven.

LEEFSTIJLEN

Ook keken we naar de samenstelling van de bevolking. Hiervoor gebruiken we de leefstijlen van de bevolking. Deze leefstijlen delen de verschillende type inwoners in vier categorieën in (rood, groen, geel en blauw). Dit zijn niet zomaar categorieën, maar categorieën die mensen hun voorkeuren laten zien. Dit geeft aan hoe mensen het beheer van de buitenruimte het liefst zien. Zo hebben mensen met een blauwe leefstijl een voorkeur voor structuur en controle (dit betekent bijvoorbeeld strak gemaaid gras) en mensen met een rode leefstijl juist een voorkeur voor vrijheid en vitaliteit (die zien liever bloemen en bijen). Opvallend is een bovengemiddelde hoeveelheid blauw en een wat lagere hoeveelheid rood. Een percentage van 33% blauw is, afgezet tot Limburgse (27%) en landelijke (24%) percentages hoog. Dit betekent dat bij ons veel mensen graag een nette, overzichtelijk en opgeruimde openbare ruimte zien. Dat betekent dat wanneer we hiervan afwijken en bijvoorbeeld de bloemen en de bijen meer de ruimte geven we daar goed over moeten communiceren waarom we dat doen. Dit omdat het niet aansluit bij hun natuurlijke voorkeur.
De kans op initiatieven gericht op het samen iets ondernemen in de eigen buurt zijn het grootst bij wijken waar de gele leefstijl dominant is. Dit omdat deze mensen het meest zijn gericht op het samen iets doen.
Dit is echter geen garantie. Voor het slagen of initieren van een initiatief kan tenslotte een persoon een sleutelrol spelen. Daarom is het van belang goed te weten wat speelt in de wijk en contacten te hebben met bewoners.

Deze gegevens komen uit het rapport Leefstijlonderzoek Limburg, juni 2015 dat in opdracht van de provincie Limburg is uitgevoerd.

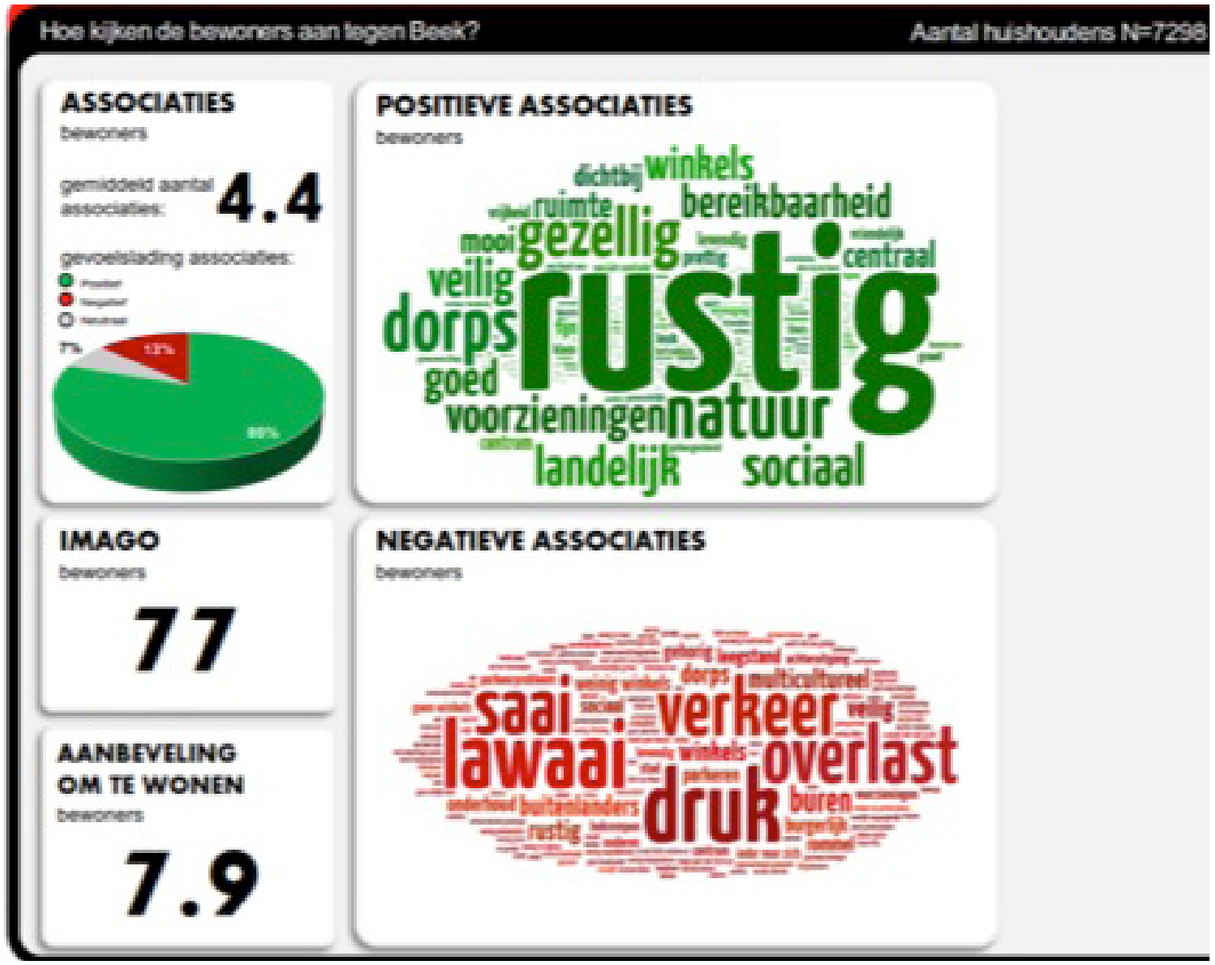

WAT OPVALT IS DAT BEWONERS DE RUST, DE NATUURLIJKE OMGEVING EN HET DORPSE WAARDEREN

BURGERTEVREDENHEID

Niet alleen welke mensen we op straat zien is van invloed op wat we buiten zien maar ook hoe zij hun omgeving ervaren. De associaties die inwoners van de gemeente Beek hebben met hun woonplaats zijn herkenbaar voor de werkplaatsdeelnemers. Het is een herkenbaar beeld en past ook bij wat we buiten op straat zien.

Positieve associaties die bij de eigen bewoners veelvuldig genoemd zijn als kenmerk zijn: rustig, gezellig, bereikbaar, veilig, natuur, landelijk, dichtbij.

Negatieve associaties zijn: druk, lawaai, saai, verkeer en overlast.

Deze gegevens komen uit het rapport Leefstijlonderzoek Limburg, juni 2015 dat in opdracht van de provincie Limburg is uitgevoerd.

Met dit plan en vooral met het groen willen we vooral inzetten op het versterken van de positieve associaties. Van het versterken van de positieve associaties verwachten we het grootste effect.
Zo kunnen we met het groen een tegengewicht bieden tegen de negatieve associaties. Veel van die negatieve associaties hebben te maken met de aanwezigheid van snelwegen, spoorwegen, grote bedrijventerreinen en het vliegveld.

Door het benadrukken en nog beter uitlichten van het positieve in het groen verwachten we de burgertevredenheid hoger te maken. Burgertevredenheid is een belangrijk doel voor ons. Als onze inwoners tevreden zijn, dan zijn we dat als gemeente ook.
De burgertevredenheid toetsen kan op verschillende manieren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan signalen uit de gemeenschap, gesprekken, klachten en meldingen, maar ook onderzoeken. Een van die methodes die we daarvoor gebruiken is een onderzoek die de burgertevredenheid uitdrukt in een rapportcijfer. Hiervoor scoren we voor het groen op het moment een 7,5. Het college van wethouders en burgermeester heeft aangegeven te streven naar een rapportcijfer van een 7.0. Dat betekent dat we het beter doen dan verwacht. Toch krijgen we ook het signaal vanuit het college van wethouders en burgemeester dat ze veel klachten ontvangen.
Dit geeft aan hoe belangrijk het is om meerdere bronnen te raadplegen en te allen tijde open te blijven staan voor geluiden vanuit de gemeenschap. Dat biedt ook mogelijkheden om de burgertevredenheid omhoog te krijgen zonder dat het persé extra kost. Dit kan bijvoorbeeld door accent te leggen op de positieve associaties en ook te handelen volgens het gemeentelijk dienstverleningsconcept.

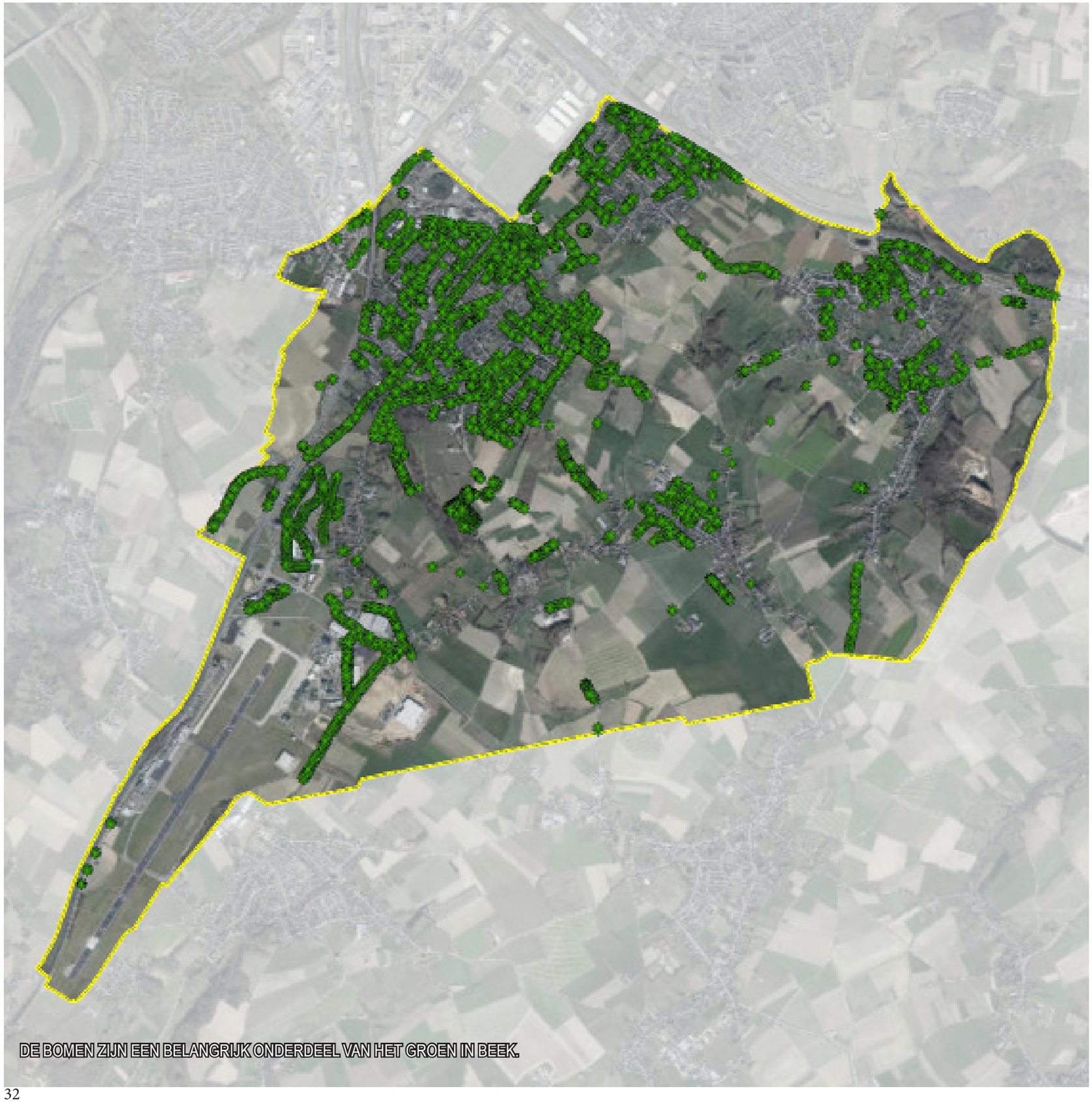
DE BOMEN ZIJN EEN BELANGRIJK ONDERDEEL VAN HET GROEN IN BEEK.

DE GEMEENTE HEEFT WEINIG GROEN IN EIGENDOM.

Deze kaart toont iets wat vaker zichtbaar is bij gemeenten in een landelijke omgeving. In de kernen is relatief weinig groen in beheer bij de gemeente. Dit merken we niet alleen op aan de hand van deze kaart, maar merkten we zoals we eerder beschreven ook al op in het straatbeeld. Vanwege het buitengebied en haar recreatiemogelijkheden is de behoefte en noodzaak voor parken bijvoorbeeld veel minder dan in gemeenten in een meer stedelijke omgeving.
Voor de werkplaatsdeelnemers roept deze kaart in eerste instantie verbazing op. Zij hebben een veel groener beeld van de gemeente dan deze kaart toont. De kaart draagt bij aan het besef dat het gemeentelijk groen samen met het particulier beheerd groen de groene uitstraling van de gemeente bepaalt. Het gemeentelijk groen en het particulier groen versterken elkaar. Voor u is het totaalbeeld bepalend.

DE BOMEN DOEN OOK MEE

Wat ook opvalt is dat de bomenkaart een groener beeld toont. Dit is een beeld wat beter past bij de beleving van de deelnemers van de werkplaats. Met name in de bebouwde omgeving is goed zichtbaar dat de bomen een belangrijke bijdrage leveren aan het groene karakter van Beek.

EIGENDOM IN BEELD

Om een goed overzicht te hebben en te houden over welk groen bij de gemeente in eigendom is, speelt het beheerpakket een essentiële rol. Het beheersysteem dat we momenteel gebruiken als gemeente is KIKKER.
In het beheerpakket zijn alle gegevens die nodig zijn voor het beheer en onderhoud van het groen op overzichtelijke wijze verwerkt. Die gegevens zijn nodig om het beheer goed uit te kunnen voeren. Op basis van dit pakket kan het werk bij de aannemer worden uitgezet en kunnen de kosten van het beheer en onderhoud worden berekend.
Dit is ook een belangrijke basis voor de communicatie met bewoners. Als we met bewoners communiceren is het in eerste instantie essentieel om te weten of het groen waar we over praten ook eigendom is van de gemeente. Daarnaast kunnen we in het systeem ook veranderingen gemakkelijk opnemen. Dit betekent dat wanneer inwoners bijvoorbeeld een deel van het groen zelf willen beheren we in het systeem kunnen handhaven dat het eigendom is van de gemeente, maar dit deel wel uit het beheer en onderhoud halen.

Nevenstaande kaart is verkregen op basis van gegevens uit het gemeentelijke beheersysteem “KIKKER.”

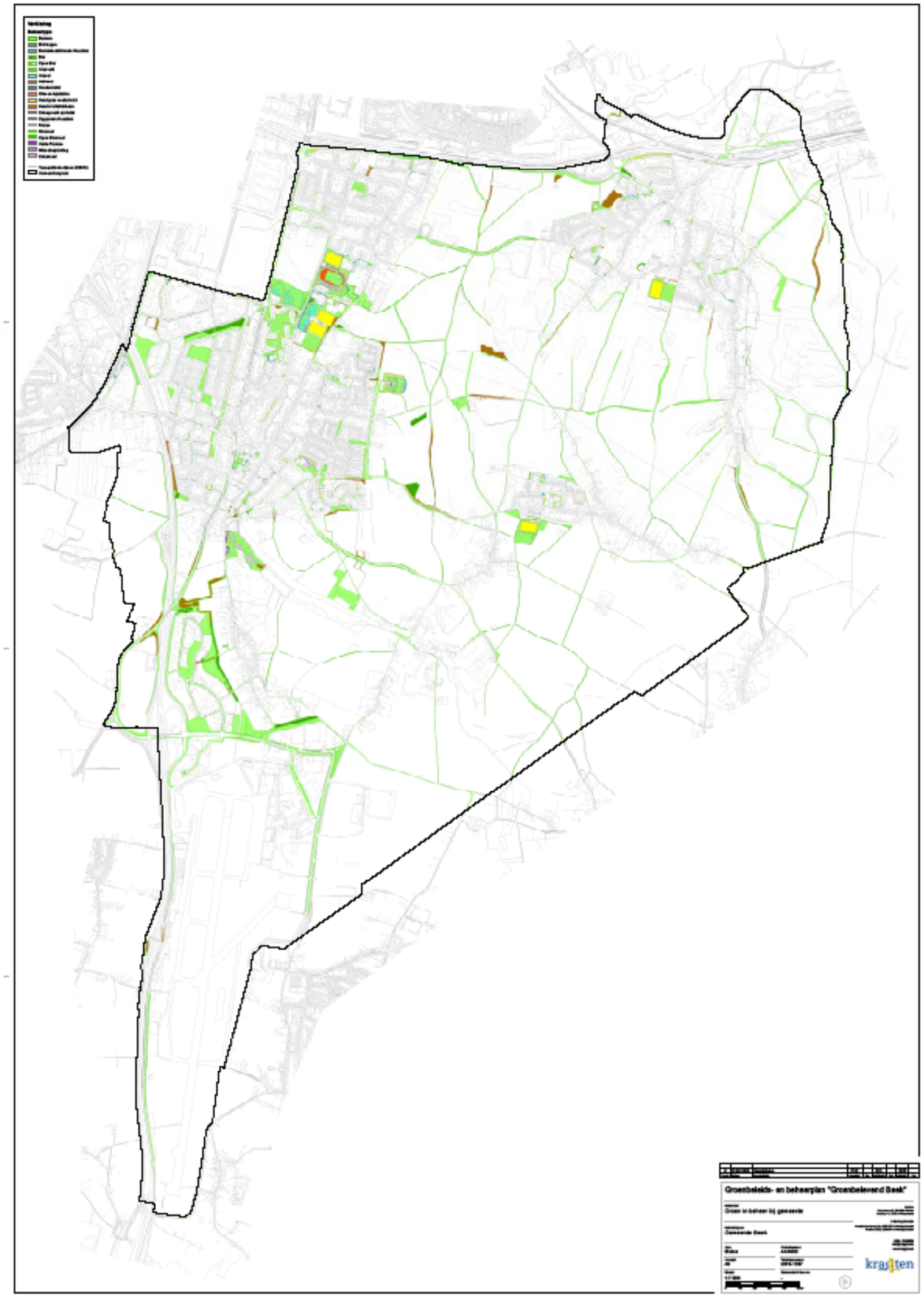

“Een volwassen boom heeft door zijn positieve effecten een waarde van €110.000,- voor de maatschappij.

- Groen loont! over de maatschappelijke en economische waarde van groen.

GROEN VAN WAARDE(N)

Groen wordt vaak ten onrechte gezien als een kostenpost. Wetenschappers zijn al jaren overtuigd van de voordelen van groen. Op veel vlakken bestaan relaties met andere thema's waar groen een positieve bijdrage aanlevert. De laatste tijd worden steeds meer pogingen ondernomen om deze positieve bijdragen uit te drukken in euro's. Groen Loont! Doet dat onder andere ook voor een van de thema's die wij heel belangrijk vinden. Onder het motto "de jeugd heeft de toekomst" berekenen ze een aantal voordelen van een groene omgeving voor de jeugd. Alle getallen en gegevens waar geen aparte bronvermelding bij staan in dit hoofdstuk komen uit dit rapport. Veel cijfers zijn gebaseerd op landelijke gegevens. Hierbij is het lastig een betrouwbare vertaling naar de Beekse situatie te maken, daarmee tonen we wel de relatie aan. Zo blijkt bijvoorbeeld dat een relatie bestaat tussen een groene omgeving en het voorkomen van obesitas. In een groene omgeving komt 15% minder obesitas voor. Als we die lijn naar de hele Nederlandse samenleving doorzetten betekent dat een besparing van 100 miljoen op zorgkosten. Daarbij is een relatie aangetoond tussen hoeveel kinderen buitenspelen en de aanwezigheid van groen. In buurten die voldoen aan de norm van 75m2 groen per huishouden binnen een straal van 500 meter wordt 10% meer buitengespeeld. De problemen doen zich meer voor in wijken die niet voldoen aan deze norm bijvoorbeeld in achterstandswijken waar één op de drie kinderen obesitas heeft tegen een landelijk gemiddelde van één op de zeven. Daarnaast blijkt dat de aanwezigheid van speelvoorzieningen en - mogelijkheden nog belangrijker is dan de afstand tot het park. Dat betekent zeker in onze situatie waarbij we eigenlijk weinig groen in de wijken hebben dat het extra belangrijk is dat we het groen dat we hebben goed, aantrekkelijk en uitnodigend inrichten. Wanneer kinderen spelen draagt dat namelijk ook bij aan hun motorische ontwikkeling en hun speelgedrag, net als hun emotionele en cognitieve vermogen. In Nederland gebruiken maar liefst 13.800 jongeren onder de 21 jaar antidepressiva. Als door een groene omgeving het gebruik met 10% afneemt betekent dat landelijk een jaarlijkse besparing van 148 duizend euro. Als we alle leeftijdsgroepen meerekenen levert dat zelfs een besparing van 8,1 miljoen euro.

Ook tussen groen en ADHD zien we een duidelijke relatie. De schatting is dat 6% van de jongeren momenteel ADHD-symptonen vertoont. Bij één op de drie van die jongeren is ook behandeling met medicijnen nodig. Als door vergroening van de omgeving vervolgens 10% van deze jongeren geen medicijnen meer nodig hebben levert dit landelijk een jaarlijkse minimale besparing op van 2 miljoen euro.

Op verschillende plaatsen in het land wordt momenteel vergroening van de leefomgeving ingezet om bij jongeren deze maatschappelijke trends om te buigen en de ontwikkeling bij kinderen te bevorderen. In Zwolle maakt het onderdeel uit van het programma Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG). Ook de gemeente Rotterdam is reeds bezig schoolpleinen van basisscholen te vergroenen, onder meer met 'speeldernissen'. Als onderdeel van het project Frisse scholen worden schoolpleinen van basisscholen in Noord-Brabant aangelegd. In de Van Beuningenstraat in Amsterdam is een postzegelpark aangelegd, waar de kinderen al in gingen spelen terwijl de aannemers nog bezig waren!

Wij zien onze kinderen graag anders opgroeien en dragen hier met het groen graag aan bij. Dit doen we door het groen voor de jeugd aantrekkelijk in te richten.

Naast deze waarden voor de jeugd (zie bronnenlijst in de bijlagen) heeft het groen nog veel meer waarden. Een selectie daarvan geven we hieronder weer. Per thema geven we steeds ook een rekenvoorbeeld. We zijn niet uitputtelijk maar het geeft wel goed de potentie aan die groen in zich heeft wanneer het aantrekkelijk en uitnodigend is ingericht.

foto: Zoetermeer

NATUUR

Het openbaar groen vormt een belangrijke schakel in de natuurlijke structuur. De natuurlijke waarde in de bebouwde omgevingen wordt vaak onderschat. Juist door de aanwezigheid van microklimaten, het creëren van een fijnmazig netwerk en essentiële verbindingen naar het buitengebied is dit waardevol. Dit is van belang om voldoende biodiversiteit, variatie in planten en dieren, te realiseren. Steeds vaker zien we dat door het beplanten van grote gebieden met maar een type beplanting de natuurlijke ecosystemen niet meer naar behoren functioneren. Denk hierbij aan de bijenstand en het toenemen van ziekten en plagen met grote gevolgen voor onze leefomgeving.

Rekenvoorbeeld: Volgens de coalitie biodiversiteit verdwijnen jaarlijks soorten 100 tot 1000 keer sneller dan volgens een natuurlijk verloop verwacht mag worden. Volgens deze coalitie kan het verlies van deze soorten Europa alleen al 1,1 triljoen euro kosten op jaarbasis. Dat is een enorm bedrag op een veel grotere schaal dan Beek. Toch geeft het een indruk dat biodiversiteit meer is dan gewoon iets leuks, maar ook economische waarde heeft.

GEZONDHEID

De aanwezigheid van groen in de directe nabijheid van de woonomgeving zorgt ervoor dat mensen sneller naar buiten gaan om bijvoorbeeld te wandelen of te spelen. Met het groen kan zo preventief veel zorg worden voorkomen. Ook blijkt uit onderzoek (1) dat patiënten die uitkijken op groen eerder herstellen. Groen zorgt dat mensen zich prettiger en gezonder voelen. Zo verdient een groene omgeving zichzelf meer dan terug. Het draagt bij aan het verminderen van zorgkosten en het welbevinden van mensen. Hierdoor kunnen mensen langer mee blijven doen in de gemeenschap en zijn ze minder afhankelijk van sociale gemeentelijke vangnetten. Hiermee kan de gemeente besparen op de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).

Rekenvoorbeeld: Slechts 1,3% van het huidige zorgbudget gaat uit naar preventieve maatregelen. Wanneer we met een groene stad voor 5% van de mensen tussen de 45 en 60 jaar de gemiddelde zorgkosten per persoon op het huidige niveau kunnen houden, dan leidt dat tot een jaarlijkse besparing van 1,4 miljard euro.

RECREATIE

Mensen bewegen steeds minder. (1) Dit kan leiden tot een achterblijvende motorische ontwikkeling en een toename van obesitas. Dat kinderen minder buiten spelen heeft ook effect voor hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

Ook recreëren steeds meer mensen individueel en blijven mensen tot op latere leeftijd steeds gezonder en mobieler, recreëren in het groen draagt hier positief aan bij.

Rekenvoorbeeld: Ieder jaar maken de Nederlanders ongeveer een miljard dagtochten in het Nederlandse landschap, hetgeen zo'n 30 miljard euro omzet genereert.

• Een gemiddelde horecaonderneming in Nederland kende een omzet van 428.000 euro. Wanneer door vergroening van de leefomgeving 100 nieuwe bedrijven kunnen bestaan, dan betekent dat een omzet van 428 miljoen euro.

(1) (Proefschrift: Maas, J. (2008). Vitamin G: Green environments - healthy environments. Utrecht: Nivel.)

ECONOMISCH

Toerisme is een groeiende markt in Nederland. We kiezen niet voor het massatoerisme, maar wel voor kleinschalige voorzieningen die het gebruik en recreatie bevorderen. Dit draagt bij aan de lokale economie, zoals de recente ontwikkeling bij de oude pastorie.
Huizenprijzen en WOZ-waardes zijn hoger in een groene en waterrijke omgeving.
Groen maakt de omgeving beter bestendig tegen veranderingen in het klimaat. Dat bespaart dure maatregelen. Zo draagt het op een positieve manier bij aan de waterhuishouding en reduceert het kosten voor riolering en wateroverlast.
Een rekenvoorbeeld: Wanneer het areaal openbaar groen in de stad met 10% toeneemt, betekent dat, dat op basis van de cijfers rond het Goffertpark, dit een totale meerwaarde in Nederland aan de woningen van 17,5 miljard euro met zich mee brengt.
Wanneer door vergroening van de leefomgeving het aantal woninginbraken met 3% per jaar afneemt, dan levert dat een maatschappelijke jaarlijkse besparing op van 12,6 miljoen euro.

KLIMAAT

Groenvoorzieningen in de stedelijke omgeving beïnvloeden direct het stedelijk klimaat. Groen verdampt water en levert schaduw, het verkoelt. In stedelijke omgevingen kan de tempratuur tot 8 graden hoger liggen dan in het buitengebied. Dat heeft gevolgen voor het energieverbruik maar ook voor het welbevinden van mensen. Met name ouderen kunnen veel last ondervinden van te hoge temperaturen. Bij een temperatuur boven de 28 graden gaat een mens minder goed functioneren. Het aantal dagen dat dit gebeurt neemt toe. Bovendien vangt groen fijnstof af.
Een rekenvoorbeeld: een boom van 25 jaar oud vangt per jaar 100 gram fijnstof uit de lucht dat gelijk staat aan een besparing van €40,- per jaar per boom. Een beuk legt gedurende zijn leven naar schatting 14 kg fijn stof vast. Wie bij de geboorte tien bomen plaatst heeft daarmee in potentie de hoeveelheid fijn stof gecompenseerd voor 2 miljard km autorijden.
Onderzoek (Shashua-Bar&Hoffman, 2000) toont aan dat 80% van de totale reductie in temperatuur veroorzaakt wordt door schaduw die de bomen geven.

EDUCATIE

De vanzelfsprekende relatie tussen landbouw en consumenten is met de tussenkomst van supermarkten minder vanzelfsprekend. Hier is de laatste tijd weer een kanteling in te zien. Dit is bij ons al te zien bij de Oude Pastorie waar zoveel mogelijk met streekproducten wordt gewerkt.
Ook in het openbaar groen liggen mogelijkheden om de relatie tussen natuur en ons voedsel zichtbaar te maken. Voor doe-educatie en natuureducatie is het openbare groen ook goed in te zetten.
Een rekenvoorbeeld: Wanneer alleen al het areaal met volkstuinen met 390 ha toeneemt als gevolg van stadslandbouw dan is de jaarlijkse maatschappelijke opbrengst 13,7 miljoen euro.

Alle rekenvoorbeelden komen, tenzij anders vermeld, uit het rapport Groen Loont! over maatschappelijke en economische waarden van groen.

“Groener is prettiger, het is een gevoel”
“Het is gezelliger”

“Er zijn veel doornstruiken overal; als je voetbalt en de bal komt daarin, is je bal lek, of je kunt hem niet pakken.“

”We mogen niet alleen helemaal naar De Haamen.”

”Er ligt overal hondenpoep en zwerfafval, bij de speeltuin aan de Oranjesingel zelfs drugs.”

“Het speeltuintje (Dr Schaepmanstraat) moet beter onderhouden en opgefrist worden. Het is wel leuk, maar wat kinderachtig. De banken zijn kapot.”

-”Ideeën: een pannaveldje, een klimpark, outdoor fitness (eventueel als voorbeeld kijken naar BOSS-park in Sittard-Geleen), een kinderboerderij”

“Waar de bomen weg zijn gehaald voor de processierups, zijn geen nieuwe bomen gekomen.”

DE LEERLINGENRAAD VAN BASISSCHOOL CATHARINA LABOURÉ WETEN WEL WAT ZE WILLEN EN VINDEN VAN HET GROEN!

4. WAAR GAAN WE VOOR?

Nu we weten wat we willen en wat we hebben is het moment aangebroken om te kiezen. Voor de belangrijkste onderwerpen zetten we in dit hoofdstuk de keuzes op een rij. Hierbij is de keuze die het beste aansluit bij een “Groenbelevend Beek” met een vinkje aangegeven. Dit zijn de keuzes waarin verbindingen en ontmoetingen in het groen centraal staan.

INRICHTING

Groen voor beleving

Waar ruimte is maken we groen van betekenis

Op plekken waar het kan voegen we groen van betekenis toe. Dit houdt in dat we groen niet meer inzetten om restruimtes te vullen maar dat we groen in de openbare ruimte toepassen waar dit groen duurzaam en gezond tot wasdom kan komen. Dit betekent dat zowel ondergronds als bovengronds voldoende ruimte hiervoor is, of gecreëerd wordt. Hierbij gaan we liever voor minder maar wel goed, dan veel maar matig.
Ook zullen we zoveel mogelijk groene plekken aan elkaar verknopen. Zodat dit de beleving voor u versterkt.Op de linker foto zien we een voorbeeld van veel bomen (meidoorns) van matige kwaliteit. Terwijl die locatie ook de ruimte biedt om een boom aan te planten van goede kwaliteit en met betekenis zoals op de rechter foto. Dat is waar we voor willen gaan.

Het groen zetten we in zodat het beleving toevoegt

Het groen in de openbare ruimte versterkt de beleving van de openbare ruimte op een positieve manier. Groen zetten we in om de menselijke maat in ruimte terug te brengen. Hierdoor voelen mensen zich meer thuis in de openbare ruimte. Daarnaast kan groen indien goed aangeplant de goede plekken benadrukken en de slechte plekken camoufleren.
We vinden het belangrijk dat het groen dat we onderhouden betekenis heeft en beleving toevoegt. Als dat het niet doet is het zonde het groen in stand te houden. Zeker wanneer dat groen weinig ruimte heeft en daardoor veel onderhoud vraagt. Dat kan betekenen dat we dergelijk (snipper)groen indien mogelijk verkopen aan particulieren. De kosten die we daarmee besparen investeren we liever om groen te realiseren op plekken waar het ruimte heeft en betekenis en beleving toevoegt.
Als groen illegaal in gebruik is genomen door bewoners gaan we daar het gesprek over aan, afhankelijk van de situatie en de waarde die het groen toevoegt aan de gemeenschap besluiten we of we het groen verkopen of terugvorderen.
Op de linker foto voegen de bomen en de haag weinig toe aangezien ze opgaan in het naastgelegen bosplantsoen terwijl ze wel onderhoudsintensief zijn. Op de rechter foto voegt het groen wat toe, het gras, de vaste planten en de bomen vullen elkaar mooi aan en geven wat te zien en te beleven.

Om de nieuwe weg die we met “Groenbelevend Beek” zijn ingeslagen goed kenbaar te maken willen we dit graag kenbaar maken. Daarom gaan we hier vanaf het begin goed over communiceren. Zodat onze partners ook meer bekend worden met de veranderde verhoudingen en mogelijkheden. Iedere inwoner moet straks bekend zijn met de term “Groenbelevend Beek.”

We versterken met het groen de relatie tussen binnen en buitengebied. Achter de heg ligt een prachtig landschap.

Als sterke kant van het leefgenot van de gemeente Beek noemen inwoners het buitengebied. Het is voor ons kenmerkend, bijzonder en waardevol. Daarom willen we de relatie tussen de kernen en het buitengebied versterken. Concreet houdt dit in dat we ommetjes en verbindingswegen met groen gaan versterken en herkenbaarder gaan maken. Als tweede gaan we aandacht schenken aan de camouflerende beplanting langs dorpsranden. Daar waar het kan maken we het zicht op het landschap weer mogelijk. Hiervoor richten we een aantal dorpsranden opnieuw in. Door deze overgangen te versterken verwachten we dat u eerder gebruik maakt van het buitengebied en hier meer van kan genieten. Op de linker foto ziet u hoe een haag het zicht naar het buitengebied camoufleert. Op de rechter foto ziet u het prachtige landschap dat achter die haag ligt.

Weinig groen in de straat: groene voortuinen extra van belang

Doordat we als gemeente weinig groen in de bebouwde omgeving hebben vinden we het extra belangrijk dat we het groen dat het straatbeeld vergroent ten minste behouden blijft. De laatste jaren zien we langzaamaan steeds meer voortuinen verstenen. We willen bewoners stimuleren het groen in hun tuin te behouden. Dit kunnen we bijvoorbeeld doen op dezelfde informerende wijze als het project “Waterklaar!” doet, zie waterklaar.nl. Dat is niet alleen belangrijk voor de uitstraling van de kernen, maar ook voor het voorkomen van wateroverlast bij extreme buien. Bij groene tuinen kan dit water door de bodem opgenomen worden door de stenen kan dat niet en het gaat het zijn eigen weg zoeken.
Op de linker foto ziet u het beeld van een straat zonder groen in de straat en zonder groene voortuinen. Op de rechter foto ziet u hoe de groene en verzorgde tuinen bijdragen aan de positieve uitstraling van de straat. Vandaar dat we ons graag inzetten om dit te behouden. Participatie van inwoners beperkt zich voor ons niet alleen tot de openbare ruimte, wij zien dit graag breder. Als bewoners zich inspannen om hun voortuin netjes en verzorgd te houden zien wij dit ook als een waardevolle bijdragen aan onze gemeenschap.

We gaan voor groen dat uitnodigt, zich opent richting de wijk

We willen dat het groen mensen uitnodigt dit te gebruiken. Dit betekent dat het groen zich opent richting de mensen. Dat het zich niet sluit vanaf de weg, maar dat u de gebruiksmogelijkheden ziet.
Dat betekent ook dat het groen een verzorgde uitstraling heeft en zoveel mogelijk zwerfvuilvrij is. Hiervoor biedt het beleidsplan dat “Nederland Schoon!” voor onze gemeente opstelde belangrijke handvatten.
Op de linker foto ziet u hoe het groen in een wijk naar binnen is gekeerd. Vanaf de straat ervaar je niet dat hier een grasveld achter ligt. Een grasveld dat gebruikt kan worden om te spelen, om elkaar te ontmoeten. Het nodigt niet uit tot gebruik. Op de rechter foto ziet u hoe hetzelfde grasveld zich wel opent richting de huizen aan de andere zijde. Dit nodigt uit tot gebruik. Zo zou de andere zijde ook moeten zijn.

We gaan voor groen dat uitdaagt

Groen biedt ideale mogelijkheden om te spelen, om te ravotten. Kinderen vinden niks leuker en vermaken zich niet beter dan met wat takken, wat boomstammen en wat zand. Het liefst ook nog gecombineerd met water.
Toch hebben we als gemeente de afgelopen jaren het spelen vooral vormgegeven op basis van speeltuinen met speeltoestellen. Veel kinderen vinden een wipkip voor een keer leuk, maar zijn al snel uitgekeken op de wipkip. Met natuurlijke materialen is dat anders, dat prikkelt hun fantasie veel meer en biedt keer op keer nieuwe mogelijkheden. Vandaar dat we ervoor kiezen om het groen meer uitdagend te maken om hier met plezier te kunnen spelen.
Op de linker foto ziet u hoe we het spelen jarenlang in onze gemeente hebben vormgegeven. Op de rechter foto ziet u welke kant we op willen, zodat we de jeugd op jonge leeftijd al meer aan de natuur verbinden.

We gaan voor meer diversiteit en kleur

De afgelopen jaren is onder druk van de bezuinigingen veel groen in de gemeente gras met bomen geworden. De meest goedkope invulling van het groen. De markt staat echter ook niet stil. Inmiddels zijn vaste plantenborders, bollen- en kruidenmengsels ontwikkelt die weinig onderhoud vragen en een groot deel van het jaar kleur en variatie toevoegen aan het beeld. Deze willen we waar mogelijk inzetten om meer kleur en variatie in het straatbeeld in te brengen.
Op de linker foto ziet u een groenstrook die is ingevuld met gras met bomen. Op de rechter foto ziet u hoe een vaste plantenborder hier meer variatie en kleur in kan aanbrengen.

We gaan voor natuurlijke bermen in het buitengebied

In het buitengebied bezitten wij veel bermen. Deze willen we een meer natuurlijke uitstraling geven. Een uitstraling die past bij het buitengebied. Bovendien geven we de bermen zo meer waarde. Bloeiende bermen creëren mooie lijnen door het landschap met veel variatie waardoor we betere leefomstandigheden creëren voor bijen en andere insecten.
Om hier goed mee van start te kunnen gaan en onder andere ook de effecten te kunnen meten willen we graag weten wat we nu hebben. Daarom stellen we een inventarisatie van de flora en fauna van de bermen in het buitengebied voor. Vervolgens kunnen de bermen meer ruimte bieden aan verschillende soorten en onderhouden worden volgens de gedragscode die wij als gemeente hanteren.
Op de linker foto ziet u een grasberm. Op de rechter foto ziet u een berm waarbij voor een meer natuurlijke uitstraling is gekozen door meer kruiden in te zaaien.

Groen voor mensen

We zetten het groen graag zo in dat het betekenis heeft voor mensen. We geven niet alle ruimte in onze gemeente weg aan de auto, maar willen meer plekken voor mensen creëren. Daar kan het groen veel in betekenen. Zo is het groen niet alleen voor invulling van restruimtes, maar creëren we met het groen echt plekken waar het fijn vertoeven is voor mensen.
Op de linker foto ziet u het centrum van Beek. In plaats van een plek waar het fijn vertoeven is voor mensen is het een parkeerplaats. Dit zorgt dat mensen hier niet verblijven. Ze gaan snel de winkel in en uit. Groen biedt niet alleen de mogelijkheden deze plekken te verfraaien, maar ook te zorgen dat mensen langer op de plekken verblijven en daarmee ook meer consumeren. Dit maakt het voor ondernemers ook interessanter.
Op de rechter foto ziet u een groene plek die ingevuld is voor mensen. Voor mensen en om van te genieten.

Groen voor biodiversiteit - planten

Ook kiezen we voor meer variatie in de plantensoorten. Dit maakt dat we minder kwetsbaar zijn voor plagen en ziektes. De laatste jaren hebben nogal wat bomensoorten te maken gekregen met ziektes en infecties. Dit zijn bijvoorbeeld de kastanjes, iepen en essen. Door meer variatie hierin aan te brengen is de kans op ziektes en infecties minder. Bovendien geldt dat wanneer de ziekte toeslaat dit niet betekent dat we in een klap de hele structuur kwijt zijn, maar dat we slechts een enkele boom uit de structuur hoeven te verwijderen.
Op de linker foto ziet u een groenstrook met enkel gras met bomen.
Op de rechter foto ziet u hoe meer variatie in de plantensoorten is aangebracht.

Groen voor biodiversiteit - dieren

Groen is ook van belang voor dieren. Het is een belangrijk deel van hun leefomgeving. Met alleen gras met bomen is die leefomgeving voor hun te eenzijdig. Het biedt te weinig beschuttingsmogelijkheden en te weinig variatie. Daarom kiezen we ervoor om waar mogelijk toch meer variatie aan te brengen, zoals bij de bermen in het buitengebied. Zo bieden we met het groen goede leefomstandigheden voor de dieren.
Op de linker foto ziet u een groenstrook ingevuld met gras met bomen. Hier ziet u minder mogelijkheden voor dieren dan wanner het groen gevarieerder is.
Op de rechter foto ziet u meer variatie waarbij ook is gekeken naar het creëren van speciale leefplekken voor bijvoorbeeld insecten.

Verbindend

Groen dat uitnodigt verbind mensen met het landschap om hen heen. Ze gebruiken het, zijn zichtbaar voor anderen, nemen deel in het publieke leven en vormen zo een zichtbaar onderdeel van de Beekse gemeenschap. Zo brengt het groen mensen samen en verbindt het hun onderling.
Op de linker foto ziet u groen dat geen open karakter heeft en niet verbindt. Het schermt juist af en brengt een scheiding aan.
Op de rechter foto ziet u hoe het groen mensen kan uitnodigen om gebruik te maken van het groen en hen verbindt aan het landschap om hen heen.

Beweging

Het groen richten we ook graag zo in dat het stimuleert om te bewegen. Mensen bewegen graag in een groene omgeving. Het groen draagt eraan bij dat mensen eerder kiezen om te gaan lopen of fietsen dan met de auto zich te verplaatsen. Dat vinden wij positief en wij zetten ons graag in om dat verder te stimuleren.
Op de linker foto ziet u hoe vooral de auto wordt gefaciliteerd in een niet groene omgeving.
Op de rechter foto ziet u hoe een oudere meneer zich met de fiets verplaats in een woonwijk waar het groen bijdraagt aan het afwisselende beeld en het interessanter maakt om te fietsen.

Ontmoeting

Het groen willen we graag inzetten zodat het ontmoetingen stimuleert. Daarvoor is het van belang dat het groen een open karakter heeft en mensen aan elkaar maar ook aan het landschap verbindt. Zo kan het groen een rol spelen in het samenbrengen van verschillende groepen mensen die in groen recreëren, ont-moeten en elkaar ontmoeten.
Op de linker foto ziet u groen dat geen open karakter heeft en niet verbindt. Het schermt juist af en brengt een scheiding aan.
Op de rechter foto ziet u hoe het landschap en groen mensen kan samenbrengen door samen te genieten van de mooie omgeving.

Oogsten

We willen de jeugd graag meer verbinden aan het landschap om hen heen. Zodat de jeugd anders opgroeit. Dat ze weten dat de appels niet uit de fabriek komen maar gewoon van de boom. Daar hebben we met ons unieke landschap en ligging volop mogelijkheden voor. Dat betekent wel dat we dat niet moeten afschermen met camouflagegroen maar dat we laten zien dat de appels aan de bomen hangen. Zo plukken we de vruchten van ons unieke landschap en onze bijzondere ligging.
Op de linker foto ziet u hoe het camouflagegroen de boomgaarde afschermt en deze niet te beleven is.
Op de rechter foto ziet u de boomgaarde die direct achter het camouflagegroen ligt. Een unieke rijkdom die wij in onze gemeente hebben en waar we gebruik van moeten maken om de jeugd te verbinden aan dit landschap.

5. HOE GAAN WE DAT DOEN?

WE KUNNEN EN WILLEN HET NIET ALLEEN DOEN

Een belangrijk punt in dit plan is dat we graag meer ruimte willen geven aan onze partners om mee te doen in het groen. Dat zijn bijvoorbeeld verenigingen, organisaties, scholen, ondernemers en u als inwoner.
Dat is volgens ons niet alleen goed om te doen, maar zelfs essentieel als we het groen meer betekenis willen geven en gezamenlijk een Groenbelevend Beek willen bereiken.
Alle instrumenten die nodig zijn om dit plan uit te voeren zijn opgenomen in de gereedschapskist van de beleidsambtenaar denk hierbij aan de lijst met monumentale en beeldbepalende bomen, een tool om om te gaan met de afhandeling van klachten en meldingen en de begroting.

OP DE HOOFDSTRUCTUUR VERZORGT DE GEMEENTE HET GROEN

De hoofdstructuur zijn de belangrijkste plekken in de structuur van onze gemeente. Dit zijn de plekken die een groot bereik hebben. Hier maken alle mensen vanuit onze gemeente met enige regelmaat gebruik van. Ook mensen van buiten onze gemeente vinden vaak hun weg via deze plekken. Dit zijn onder andere de centra en de belangrijke wegen. Vanwege het algemeen belang van deze plekken verzorgt de gemeente op deze locatie het groen.
De inrichting van het groen kan verschillen per plek. Dit omdat we het groen graag aan willen laten sluiten bij wat past bij de plek. Het groen wordt wel op de gehele hoofdstructuur op hetzelfde niveau onderhouden.

- Initiatief ligt bij de gemeente
- Regie gemeente
- Gemeente verzorgt de basis
- Verschil in inrichitng mag
- Het onderhoudsniveau vanuit de gemeente is overal gelijk, eventueel in overleg met de gemeente kunnen partners verschil maken.

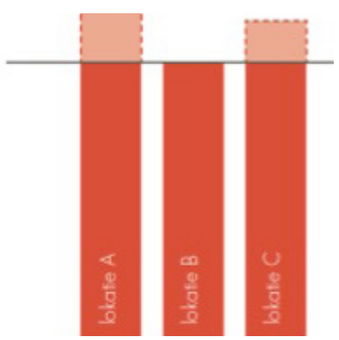

PARTICIPATIE

We zetten de houding die typerend is voor onze gemeente voort. Met typerend bedoelen we onze houding om alles mogelijk te maken. We denken graag met onze inwoners mee, hoe we zaken voor elkaar kunnen krijgen. Hierbij helpt onze “ja, tenzij” houding. Daarbij zijn we ook steeds meer bereid om beleidsregels los te laten indien daar een goede reden voor is.
Ook in het kernenbeleid is deze houding terug te vinden. Hierin maken we ook duidelijk dat voor ons een belangrijke voorwaarde voor burgerparticipatie het draagvlak onder ook andere inwoners is. In het kernenbeleid geven we dan ook aan dat initiatiefnemers zelf verantwoordelijk zijn voor het aantonen van draagvlak onder de andere inwoners.

EDUCATIE

We willen ook graag dat kinderen meer participeren in het groen. Hiervoor willen we de samenwerking met scholen, IKL, IVN en CNME intensiveren en verkennen of en hoe het bijvoorbeeld onderdeel van het lesprogramma kan zijn.

IN DE WIJKEN DE MENSEN MET DE NATUUR VERBINDEN

Het groen in de wijken heeft vooral veel betekenis voor de direct omwonende. Daarom vinden we het ook vooral belangrijk dat zij zich kunnen vinden in de uitstraling van het groen in hun wijk. Daar zetten we dan ook graag op in. Ook willen we onze partners graag uitnodigen om mee te denken over het groen in hun directe leefomgeving, zodat we daar samen meer van kunnen maken. Als partners het leuk vinden nodigen we ze ook uit om zelf mee te doen in het groen. Zo verwachten we de betrokkenheid bij de leefomgeving te verhogen en mens en natuur weer meer met elkaar te verbinden.
Zo bieden we in de wijken meer ruimte voor partners om de uitstraling van het groen te bepalen. Ook laten we in de wijken meer diversiteit toe.
Daarbij vinden we het belangrijk dat niet zomaar onomkeerbare keuzes door partners worden genomen en blijven wij uiteraard altijd over het algemeen belang waken.

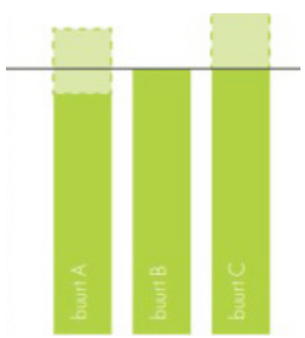

- Initiatief ligt bij de partners
- Regie gemeente en partners samen
- Gemeente verzorgt minimaal de ondergrens, partners verzorgen evt. de plus
- Verschil in inrichitng mag en wordt zelfs gestimuleert
- Het onderhoudsniveau vanuit de gemeente is overal minimaal de onder grens, de partners maken het verschil. Dit staan we toe en moedigen we aan.

PARTICIPATIE EN DE GEMEENTELIJKE ORGANISATIE

We kiezen dus voor meer ruimte voor partners om samen met ons aan het groen te werken. Dat doen we vanuit twee belangrijke hoofdredenen.
Enerzijds is de tijd voorbij dat we ervan uit kunnen gaan dat de gemeente alles doet. We ervaren steeds meer en vaker dat dit anders moet. Steeds meer taken komen op het bordje van de gemeente te liggen zonder dat hier meer geld tegenover staat.
Anderzijds zien we een landelijke tendens dat partners ook niet willen dat de gemeente alles voor hun bepaalt, bedenkt en uitvoert. Steeds vaker willen partners hier ook een rol maar zeker ook zijn verantwoordelijkheid in nemen.
Zowel de partners als de gemeentelijke organisatie moeten hiermee leren omgaan. De partners kunnen niet meer als vanzelfsprekend ervan uit gaan dat de gemeente alles doet en hiervoor verantwoordelijk is. De partner worden steeds meer aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid en op de kracht die in de gemeenschap aanwezig is en om deze aan te wenden.
De gemeentelijke organisatie transformeert van een doe- organisatie die uitvoert en toetst naar een participatie-gemeente met een gedeelde verantwoordelijkheid. Pas wanneer de gemeente bepaalde zaken los laat en vertrouwen geeft aan partner kan participatie zich verder ontwikkelen.

Op het moment dat initiatiefnemers iets willen waar ze de gemeente niet bij nodig hebben dan blijft de gemeente afzijdig.
Wanneer de gemeente wel duidelijk een speler in het netwerk moet zijn dan nemen we die rol. Vanuit de grondhouding “ja, mits”. Op het moment dat wij het initiatief ook dragen dan spannen wij ons ook in om het zo goed mogelijk te faciliteren. We nemen dus niet het project over maar doen dat wat we moeten doen om het initiatief gezamenlijk te laten slagen. We zorgen ervoor dat we een betrouwbare partner zijn.
Een derde mogelijkheid kan zijn dat de gemeente iets heel graag wil vanuit algemeen belang waarbij we partners nodig hebben. De gemeente maakt dan pro-actief gebruik van het netwerk. Dit gebeurt niet doordat we het van bovenaf opleggen maar veel meer op basis van gelijkwaardigheid en op basis van wederzijds vertrouwen.

Om dit voor elkaar te krijgen is het nodig dat onze hele organisatie hier aan mee doet. Daardoor weet de burger steeds beter wat hij aan de gemeente heeft. Het beleid van dit groenbeleidsplan geeft daar ruimte voor. We hebben niet alles vooraf dicht getimmerd maar juist ruimte gehouden om mee te kunnen bewegen met vragen en wensen uit de gemeenschap.

We zijn ons ervan bewust dat niet iedereen hetzelfde wil in zijn of haar leefomgeving. We kunnen dan ook niet elke wens honoreren of aan elke wens meewerken. Belangrijk is dat voor deze wensen vanuit de gemeenschap draagvlak is voor veranderingen of juist voor het behouden van groen. Daarom verwachten we van initiatiefnemers dat ze zelf de mening voor het initiatief peilen. Nog voordat deze worden besproken in het groenplatform. He groenplatform introduceen we straks nader.

Wij horen graag wat onze partners vinden. We staan dan ook open voor wensen. Indien deze wensen door de gemeente te verwezenlijken zijn dan geven we deze graag een plek in ons beleid of in onze uitvoeringsplannen. Wat ons betreft komt het ook steeds vaker voor dat de gemeenschap zelf de handen uit de mouwen wil steken. Dat wat ze meer wensen dan de gemeente kan waarmaken daar willen ze zelf wel voor aan de lat staan. Vaak is het dan belangrijk dat we met elkaar afspraken hierover kunnen maken. Wij begrijpen goed dat een partner niet tot in de lengte der jaren aan deze afspraken te houden is. Deze verantwoordelijkheid kan een partner of partners vaak niet overzien. Daarom willen we afspraken aangaan voor een jaar. Na afloop kijken we weer in gezamenlijkheid of we onze afspraken weer willen en kunnen verlengen.

ARBEIDSPARTICIPATIE

Ook arbeidsparticipatie vinden we belangrijk. Arbeidsparticipatie betekent dat we mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt de mogelijkheid geven om ervaring op te doen door mee te werken. Daar geven we graag ruimte aan in het groen. We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen in onze gemeenschap.
Dit is de reden waarom een groot deel van het gemeentelijke groenonderhoud is ondergebracht bij een aannemer die deze mensen de ruimte geeft en begeleidt. Momenteel is dit voor de gemeente Beek Vixia. Onder de juiste begeleiding worden mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt ingezet bij het beheer van de buitenruimte. Dit is een duurzame manier om ook deze mensen mee te laten doen in onze gemeenschap. Bij het plannen van de werkzaamheden houden we rekening met de wintermaanden, dit zijn vaak maanden met relatief weinig werk. Voor die maanden reserveren we klussen die we tot dan uit kunnen stellen.
Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in het nieuwe contract voor Sportlandgoed De Haamen.

WEDERKERIGHEID

Wederkerigheid gaat over mensen die van de gemeente een uitkering ontvangen. Het idee is dat deze mensen in ruil voor die uitkering naar vermogen ook bijdragen en deelnemen aan onze gemeenschap.
Bij onderhoud dat verenigingen verzorgen zien we dat het vaak meer werk is dan dat vrijwilligers beschikbaar zijn. Dit is een van de voorbeelden waarbij we willen verkennen of wederkerigheid hier iets in kan betekenen. Dit met het doel om zo te verkennen of mensen die langdurig werkeloos zijn weer kunnen integreren in het arbeidsproces of te verkennen hoe mensen met wat extra aandacht en maatregelen toch mee kunnen doen.

ALS DE SCHAAL EN DE UITNODIGING GOED IS GAAN PARTNERS RUIMTES TOT MEER MAKEN, ZO ONTSTAAT BETROKKENHEID EN DIVERSITEIT. ZO FACILITEREN WE FIJNE GROENBELEVINGEN.

OM MENSEN UIT TE NODIGEN MEE TE GAAN DOEN IN HET GROEN IS HET BELANGRIJK KLEIN TE BEGINNEN EN DE GOEDE VOORBEELDEN GOED UIT TE LICHTEN.
ZO STEEKT HET ENTHOUSIASME VAN DE EEN , DE ANDER AAN. ALS GEMEENTE NEMEN WE DAAR IN DE INITIATIEFFASE GRAAG EEN AANJAGENDE EN OP LANGE TERMIJN EEN FACILITERENDE ROL IN.

SAMENWERKING MET DE AANNEMER

In principe voert een aannemer het groenonderhoud voor de gemeente uit. De gemeente besteedt het groenonderhoud uit aan de markt, vervolgens kan een aannemer die een goede aanbieding doet aan de slag. Afspraken tussen beide partijen zijn vastgelegd in verschillende contracten en contractvormen.
De huidige vorm van het contract heet in de vakwereld een RAW-bestek op basis van frequentiebeschrijvingen. Dit is een contractvorm waarbij van tevoren heel precies is vastgelegd welke werkzaamheden, waar en hoe vaak de aannemer deze dient uit te voeren. Daarnaast zijn aparte contracten opgesteld voor (1) bermen, waterbassins en greppels (ook beschreven op basis van frequentie), (2) schapenbegrazing (overeenkomst) en (3) onderhoud bomen (raamovereenkomst, dit betekent dat deze werkzaamheden worden uitgezet bij (een) van tevoren geselecteerde aannemer(s) waarbij de prijzen grotendeels ook al vastliggen).
We merken echter steeds meer dat we op zoek zijn naar flexibiliteit in deze contracten. Met die flexibiliteit kunnen we beter inspelen op de wensen van bewoners, boeren en initiatiefnemers die mee willen doen in het beheren van de openbare ruimte.
Ook als hier geen gebruik van wordt gemaakt zijn deze contractvormen makkelijk voor de gemeente doordat de hoeveelheden groen nogal eens wisselen. Soms komt er groen bij en soms gaat hier juist wat vanaf. Nu steeds meer digitaal wordt bijgehouden hebben we dat steeds beter inzichtelijk. Dat maakt het makkelijker en aantrekkelijker om flexibeler te werken.

Dat vraagt meer flexibiliteit vanuit de aannemer, maar tegelijkertijd willen wij als gemeente ook vooraf graag weten waar we aan toe zijn en een goed en helder contract met deze aannemer afsluiten. Het algemene contract wordt door een aannemer uitgevoerd die zich inspant om mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt in te zetten. Dat willen we graag zo houden, we vinden het belangrijk zo ons sociale gezicht te laten zien als gemeenschap. De rolverdeling die we als uitvoerende partij en gemeente hebben werkt naar tevredenheid.
Naast dit uitgangspunt willen we graag werken met flexibele contracten waarin marktpartijen datgene doen waar zij goed in zijn.
Dit betekent dat de aannemer die mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt inzet de basis van de groenvoorziening blijft uitvoeren middels een contract waarin de werkzaamheden op voorhand beschreven staan. Op termijn is het wel de wens om hier een raamovereenkomst van te maken, dat is een contractvorm waarbij we die diensten afnemen die we ook daadwerkelijk nodig hebben. Hiermee kunnen we zaken vooraf duidelijk met elkaar vastleggen maar is het toch mogelijk om flexibel met werkzaamheden en hoeveelheden om te gaan.

ANDERE SAMENWERKINGEN IN HET GROEN

Om meer samen te werken aan GroenBelevend Beek vinden we het belangrijk om meer dan voorheen samen te werken met anderen, met onze partners. Dat doen we omdat het zo gemakkelijker is om het groen aan te laten sluiten bij de voorkeuren en wensen van de gebruikers. Belangrijk is ook dat we zo, via het netwerk van de partners, meer mensen bereiken. Zo kunnen we het groen meer laten betekenen en meer fijne belevingen faciliteren. Ook zetten we zo het groen in om te verbinden en te ontmoeten.
Om aan deze samenwerking goed invulling te kunnen geven hebben we verschillende middelen om deze samenwerking verder vorm te geven. Deze middelen, zoals intentieovereenkomsten, zijn opgenomen in de gereedschapskist van de beleidsambtenaar.

NATUUREDUCATIE

Voor natuureducatie vinden we het belangrijk om te blijven samenwerken met partijen als het IVN en het IKL. Hierbij willen we anders dan eerder als gemeente graag ook een rol vertegenwoordigen. We willen als gemeente ook graag laten zien dat we dit belangrijk vinden. Daarom gaan we hier meer dan voorheen een actieve rol in aannemen. Niet alleen als subsidieverstrekker richting organisatie die natuureducatie verzorgen, ook hier nemen we meer de rol van een partner aan.

IN HET BUITENGEBIED

Bij ons in het buitengebied zijn een aantal boeren actief. Voor sommige van hen is het interessant om (een deel) van het groen in het buitengebied te onderhouden omdat het een kleine moeite voor ze is omdat ze de machines toch hebben staan of omdat ze graag nevenactiviteiten ondernemen.
Dit willen we graag faciliteren. Waar we met boeren overeenkomsten kunnen sluiten over het beheer en onderhoud willen we de mogelijkheden graag verkennen passend binnen het gemeentelijk aanbestedingsbeleid.

COMMUNICATIE MET ONZE INWONERS

De gemeente Beek is zich bewust dat communicatie met haar inwoners en ondernemers, haar partners, belangrijk is. Partners willen geïnformeerd worden en de gemeente wil haar partners graag betrekken bij haar openbare groen. We vinden het daarom belangrijk dat we niet alleen vanuit het negatieve maar ook over het positieve communiceren. Dat gaat twee kanten op dus dat geldt zowel voor de gemeente als voor onze partners. Dat past bij een echte dialoog en die hebben we nodig om onze veranderde verhouding vorm te geven. Om verschillende doelgroepen te bereiken verzorgt de gemeente haar communicatie op verschillende manieren:

- Gemeentelijke website

Op de gemeentelijke website is een pagina ingericht die gaat over het groen in de gemeente Beek met de titel “Groenbelevend Beek” . Hier worden zaken op gepubliceerd en is achtergrond te vinden over groen.

- Uitbreiding klachten en meldingen systeem

De voornaamste manier waarop we als gemeente nu met onze partners communiceren is via het klachten en meldingen systeem. Daarbij willen we het aantal klachten uiteraard zo weinig mogelijk laten zijn en voor meldingen geeft een hoog aantal juist betrokkenheid uit en hoeven deze niet negatief te zijn. Daarom willen we dit verschil beter gaan registreren. Daarnaast willen we bij klachten en meldingen ook meer de dialoog aangaan zodat meer achtergrondinformatie wordt gedeeld en ook de oplossingsrichting meer gedeeld wordt. Daarnaast willen we naast de klachten en meldingen ook meer in de positieve en preventieve sfeer met onze partners overleggen. Dat willen we oa. doen met het groenplatform.

- Groenplatform

De gemeente gaat een groenplatform oprichten en faciliteren. Tijdens de totstandkoming van dit beleidsplan is daar al een voorzichtige aanzet voor gegeven. In dit platform hebben inwoners en groenverenigingen van Beek zitting. De samenstelling en het aantal personen kan varieren, zolang de groep constructief meedenkt en mee kan blijven denken. Zij komen maximaal 6x per jaar samen om de stand va zaken van het Beekse groen te bespreken. Zij geven hun mening over initiatieven en geven mede richting aan nieuwe initiatieven. Tevens vormen zij de ogen en oren van de gemeente en helpen ze initiatiefnemers om binnen het groene netwerk hun weg te vinden.

- Social media

Met name de jeugd bezoekt niet gemakkelijk de gemeentelijke website of bewonersavonden. Toch zijn deze inwoners belangrijke gebruikers van de openbare ruimte. Daarom willen we de mogelijkheden verkennen om samen met scholen en verenigingen een platform op social media op te zetten over groen. Het groenplatform gaat verder kijken hoe dit mogelijk is en hoe dit vorm kan krijgen.

- Aanhaking kernenbeleid

De gemeente Beek heeft kernenbeleid opgenomen in haar beleid. Groen maakt een essentieel onderdeel uit van de leefbaarheid van de verschillende kernen. Groen is vaak gespreksonderwerp als het gaat over de leefbaarheid van de kernen en buurten. Daarom haakt het groenbeleid aan het kernenbeleid aan. Hiermee vinden we aanhaking bij een groter geheel van de gemeenschap.

Mogelijkheden

Bewoners betrekken bij beheer van bestaande groen

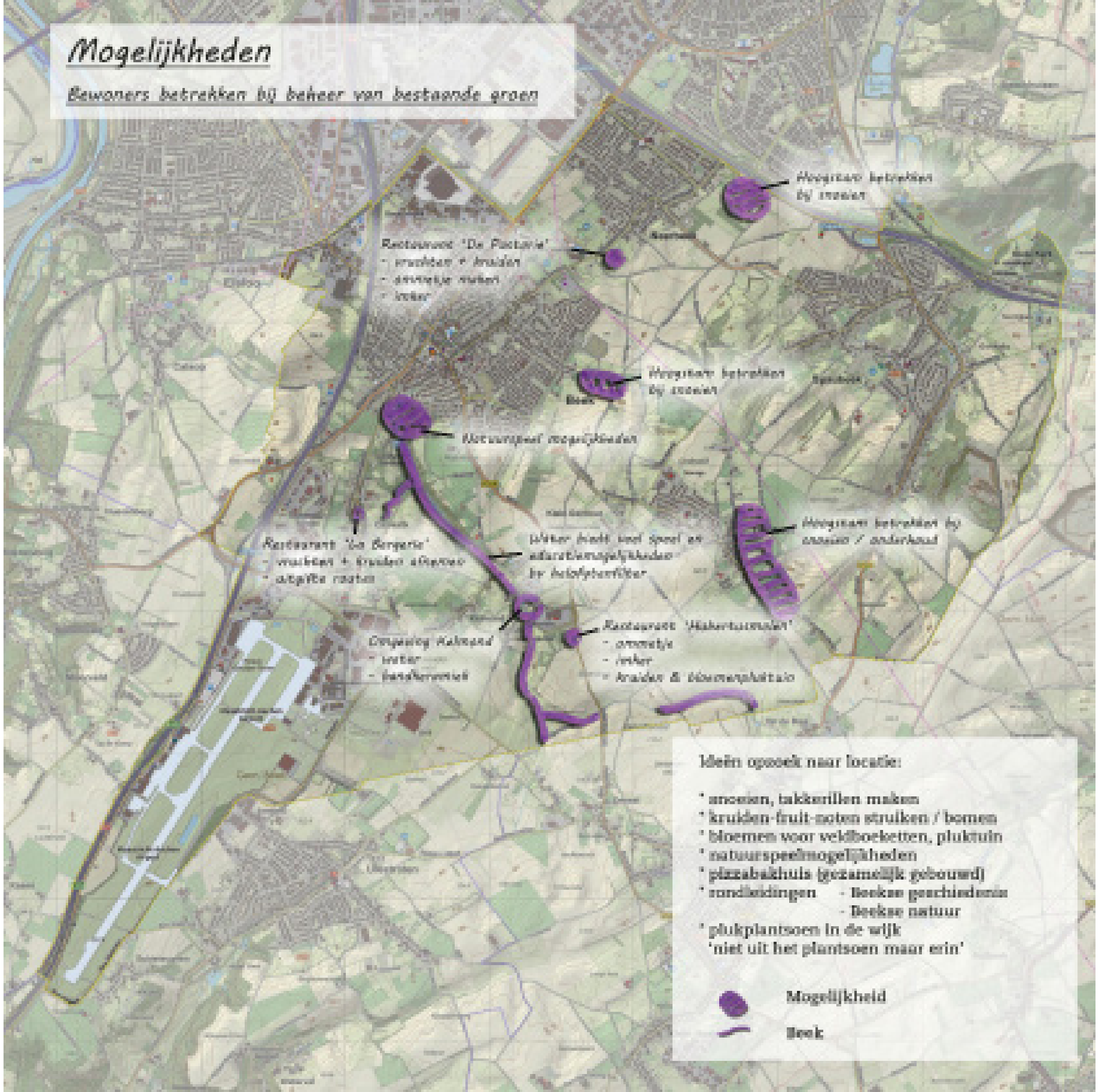

GROENPLATFORM

Het groenplatform is echt iets nieuws wat we introduceren met dit beleid. Het is een belangrijke stap om meer in contact te komen met onze partners. In dit platform willen we gezamenlijk verkennen waar de mogelijkheden en kansen liggen om de veranderde verhoudingen vorm te geven. Dit platform onderzoekt welke verhouding past bij onze Beekse gemeenschap past. Zo is dit een duidelijke en belangrijke stap om de veranderde verhouding meer vorm te geven en gezamenlijk de richting te bepalen die we als Beekse gemeenschap op willen.

Met het voorstel om het groenplatform op te richten willen we ook voorkomen dat de samenwerking met verschillende partners die tijdens het opstellen van dit beleidsplan is ontstaan niet verloren gaat.
Dit groenplatform bespreekt en behandelt gezamenlijk ideeën, kansen, initiatieven, dillemma's in het groen. Het groenplatform kan zelf met de input voor overleggen komen, maar dit kan ook vanuit de gemeente of vanuit andere partners komen. Het platform beoordeelt onder andere of voldoende animo aanwezig is voor instandhouding van duurzame initiatieven.
Tijdens de laatste sessie gaven een aantal partners al aan graag deel te willen nemen in dit groenplatform. Dat is mooi, want dat geeft aan dat enthousiasme aanwezig is.
Het groenplatform is echter niet exclusief voor deelnemers die al tijdens dit beleidsplan meedachten. De uitnodiging staat open voor iedereen die interesse heeft in het groen in onze gemeente. De groepsgrootte van het groenplatform bepalen we samen, belangrijk vinden we dat de overleggen voldoende ruimte bieden voor discussie en dat iedereen die deelneemt tot zijn recht komt. Hetzelfde geldt voor hoe vaak het groenplatform samenkomt. Dat is afhankelijk van het aantal vraagstukken dat binnenkomt en kan de groep het beste uiteindelijk zelf bepalen. Een eerste advies daarin is dat zes keer per jaar een goed uitgangspunt is. De samenstelling van het groenplatform is flexibel. Het belangrijkste vinden we dat het een groep is die constructief meedenkt.

WAAR LIGGEN MOGELIJKHEDEN VOOR PARTICIPATIE?

Tijdens de sessie verkenden we al even waar mogelijkheden voor participatie of samenwerkingen kunnen liggen. Een deelnemer, een inwoner van Beek, heeft daar een voorstel voor gegeven. Dit voorstel hebben we tijdens de sessie aangevuld.
Met deze voorstellen en mogelijkheden willen we samen met het groenplatform kijken hoe we deze ideeën samen vorm kunnen geven.

Daarnaast zijn een aantal ideeën voor initiatieven of wensen van partners al bekend bij ons. Dit zijn mogelijkheden die we graag als eerste oppakken. Hier willen we op korte termijn verkennen wat de mogelijkheden zijn.

Dit zijn bijvoorbeeld:

- Het groen bij de Oranjesingel. Hier bestaat de wens vanuit direct omwonende om dit groen meer in te richten als gebruiksgroen.
Door bijvoorbeeld dit meer in te richten om groentes te verbouwen en/of juist ruimte te bieden aan spelen. De wens is in ieder geval duidelijk voor groen dat meer betekent voor de omwonende.

- Het groen tussen de Carmelflats. In deze flats wonen veel mensen, mensen die bovendien geen toegang hebben tot groen in de vorm van een eigen tuin. Dit is hun tuin. Nu is dit vooral ingevuld met gras met bomen. Ook hier willen we kijken hoe we dit groen meer kunnen laten betekenen. We willen het groen meer betekenis geven voor de direct omwonenden. Dit betekent wel dat het groen meer dient uit te nodigen tot gebruik.

- In lijn met die gedachte willen we ook kijken naar het groen in andere buurten. Het groen in de wijk dat niet heel groot is in omvang maar dat voor de buurt en met name de direct omwonende veel kan betekenen willen we meer laten betekenen dan het nu doet. We willen deze plekken zo inrichten dat ze meer uitnodigend zijn. We willen ze meer als ontmoetingsplekken inrichten. Als plekken waar buurtgenoten elkaar treffen en samen zijn. Plekken waar bijvoorbeeld jong en oud elkaar kunnen tegenkomen. Hierbij willen we de samenwerking met de direct omwonende opzoeken zodat we samen iets kunnen realiseren dat past bij hun wensen.

- Hetzelfde gedlt voor het groen aan de randen van de bebouwde kom. Op de overgang naar het buitengebied. Hier staat veel camouflagegroen. Groen dat de bebouwing afschermt vanuit het buitengebied. Dit zorgt echter ook dat de relatie met het buitengebied onvoldoende beleefd wordt. Dit maakt dat mensen minder snel geneigd zijn het buitengebied ook te gebruiken. We willen deze relatie juist versterken door het buitengebied vanuit de kern goed zichtbaar te maken en onze inwoners te laten genieten en verbinden met het omringende landschap. Ook dit doen we graag in samenspraak met de inwoners.

Het groen tussen de Carmelflats nodigt nu niet uit tot gebruik. Hier willen we graag samen met de inwoners kijken hoe we dit groen meer kunnne laten betekenen.

Nu we weten hoe we dat willen gaan aanpakken en waar we mogelijkheden en kansen zien is het belangrijk om de groenstructuur op kaart in te tekenen. Aan de hand van die groenstructuur maken we onderscheid in het groen. We bepalen welk groen we van veel betekenis vinden voor onze gemeente als geheel. Het groen waar we als gemeente goed over waken en veel van de inrichting en het onderhoud verzorgen. Dit vanwege de eerder benoemde waarden van het groen om deze tot hun recht te laten komen vinden we dat we dit minimaal nodig hebben.
Ook geven we het groen aan waarvan we vinden dat we moeten waken dat het ten minste zoveel groen in de wijk behouden blijft, maar waarin het groen op zichzelf of de precieze locatie minder relevant is. Dit is ook het groen waarvan we vinden dat we als gemeente aan onze verplichtingen moeten voldoen en het minimale onderhoud moeten blijven verzorgen, maar waar we ook graag zien dat onze partners de plus verzorgen. Graag verkennen we hier gezamenlijk met onze partners de mogelijkheden om dit groen meer betekenis te geven als ontmoetingsplek. Deze plekken hebben we deels al aangegeven op de kansenkaart. Deze kaart vormt een goed uitgangspunt voor het groenplatform om de mogelijkheden voor deze plekken verder te verkennen. Als we als gemeente hier iets kunnen doen om dat verder te faciliteren dan denken we daar graag over mee.

Tijdens de sessie hebben we interactief de groenstructuur ingetekend. Tijdens dit intekenen keken we naar de groenstructuren die bijzonder zijn. De groenstructuren die van belang zijn om een groene beleving in onze gemeente mogelijk te maken.
Voor de overzichtelijkheid splitsen we de kaart uit naar: lijnen, vlakken (niet-inwisselbaar) en wijkgroen (inwisselbaar).
Deze kaarten dienen als input voor de uiteindelijke groenstructuurkaart. Op die groenstructuurkaart geven we aan welk groen belangrijk is voor de visie. Ook geven we daarop de wijzigingen aan ten opzichte van het bestaande. De afbeeldingen uit het hoofdstuk “Waar gaan we voor?” geven we een plek op de kaart. Zo beantwoorden we de vraag: “Hoe gaan we dat doen?”

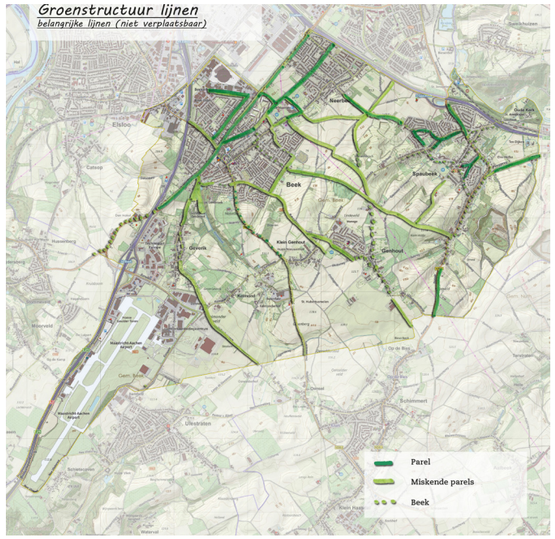

LIJNEN

Dit zijn de belangrijke lijnen in het groen. De lijnen bestaan soms uit bomen (donkergroen), soms uit halfhoge of lage beplanting (lichtgroen). Vaak volgen deze lijnen de infrastructuur. Een enkele keer is dit ook een waterloop. Deze lijnen zijn belangrijk voor de oriëntatie en geleiding.
In het buitengebied ziet u op de kaart weinig bomen in lijnen. Dat past bij het landschap van de open plateaus. Het respecteren van die openheid is een bewuste keuze.
In de bebouwde omgeving zijn meer bomen zichtbaar. Deze lijnen respecteren we ook zoveel mogelijk en vinden we van waarden voor de Beekse gemeenschap.

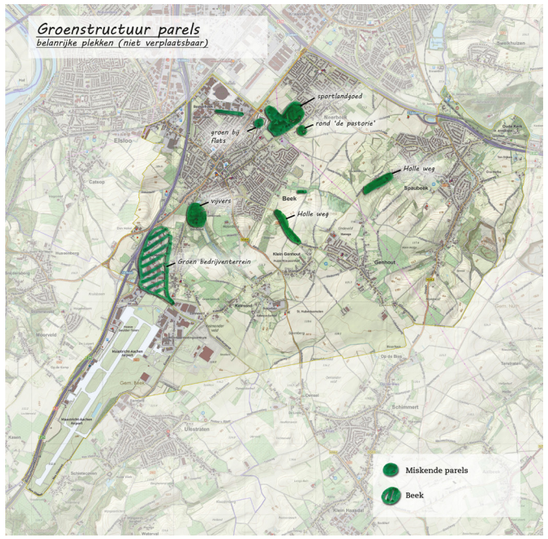

VLAKKEN - NIET INWISSELBAAR

Op deze kaart zijn de vlakken aangegeven. Vlakken zijn bospartijen, grotere plantsoenen, sportvelden of parken. Het is groen dat van betekenis is en niet inwisselbaar is. Deze plekken zijn niet zomaar te verplaatsen. Neem een gebied als de vijvers in park Genbroek. Als je dat weghaalt dan gaat een bijzonder stukje Beek verloren. Een stukje dat je niet zomaar ergens anders op een vergelijkbare wijze kan realiseren.

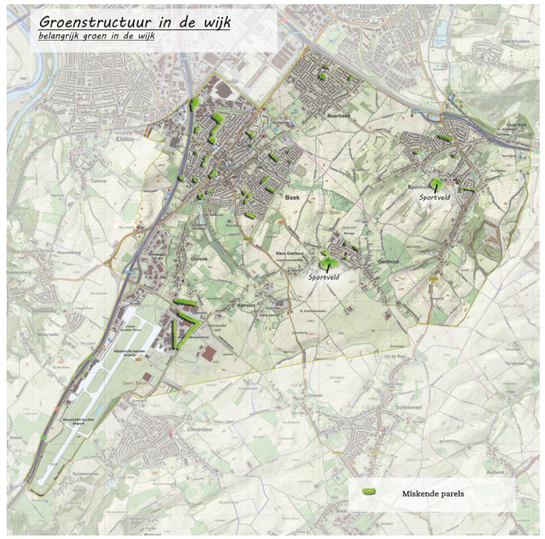

WIJKGROEN - INWISSELBAAR

Hoewel we in onze gemeente niet heel veel groen in de bebouwde omgeving hebben is dit groen wel waardevol. Het is belangrijk om groen in de directe nabijheid van de woonomgeving te hebben. De kans op gebruik en beleving is zo groter. De tijd ontbreekt de meeste mensen simpelweg om iedere dag naar het buitengebied te gaan om bijvoorbeeld hun hond uit te laten.
Dit groen heeft dus zeker veel betekenis. Toch is dit groen dat inwisselbaar is. Het heeft vaak geen hele bijzondere eigenschappen of een bijzondere relatie met het omliggende landschap.
Vandaar dat we van dit groen zeggen dat we het belangrijk vinden dat de totale hoeveelheid en de spreiding ten minste gelijk blijft, maar dat hier best verschuivingen in mogen plaats vinden. Het kan best zo zijn dat vanwege een ontwikkeling op de ene locatie een grasveldje verdwijnt en dit op een andere plek in de wijk weer opduikt.
Bij voorkeur en waar mogelijk breiden we de hoeveelheid wijkgroen nog iets uit.

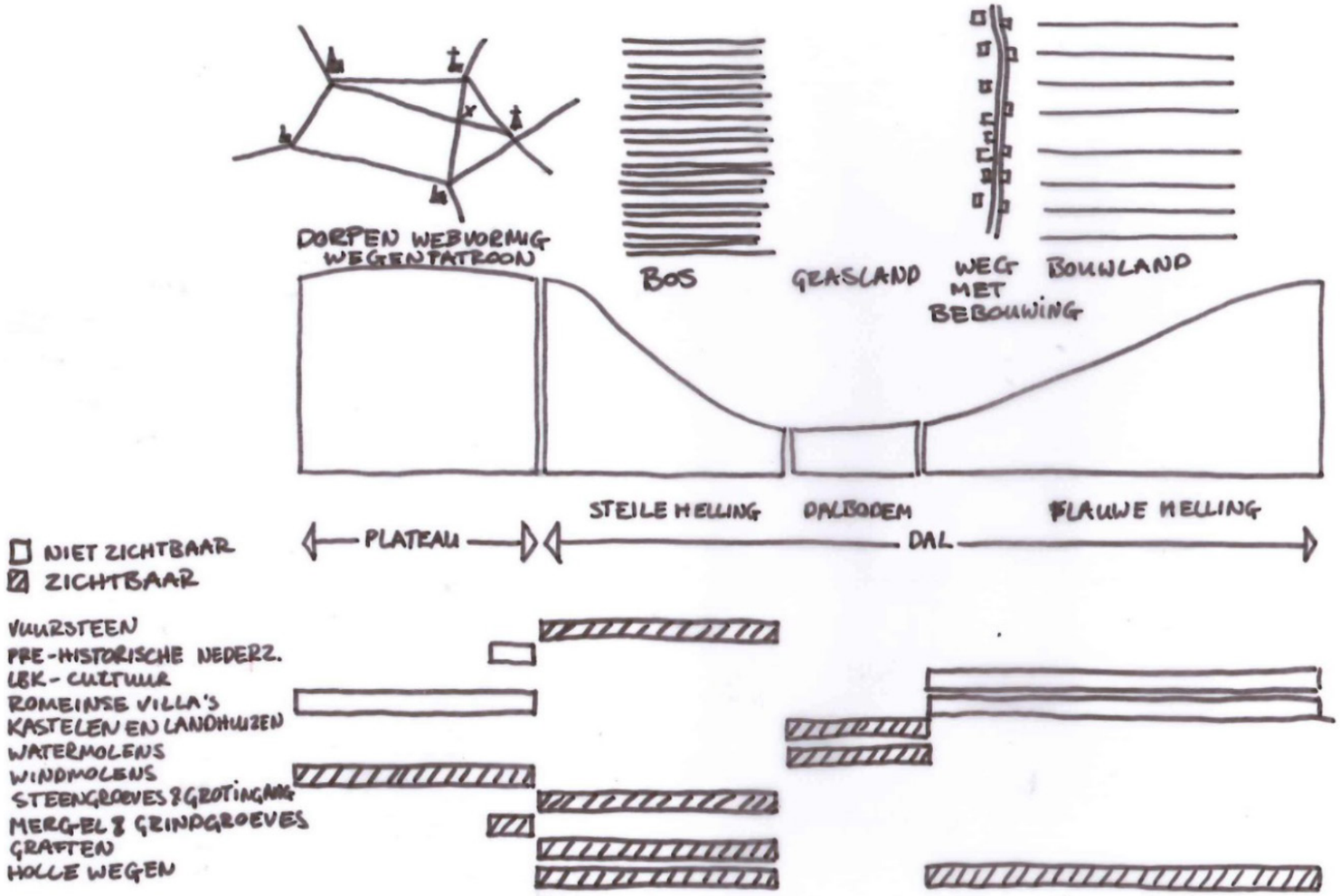

De landschappelijke structuur in de gemeente Beek is in het buitengebied bepalend voor de standplaats van bomen. Cultuurhistorisch gezien is het buitengebied open. Alleen de steile helling vormen hier een uitzondering op. Hier zien we juist wel bospartijen.

DE WAARDE VAN BOMEN IN EEN GEMIDDELDE STAD

Het aantal bomen binnen bebouwde kom en langs de hoofdwegen is ca. 4.500 stuks.
De vervangingswaarde van deze bomen zal gemiddeld ca. € 2.000,00 per stuk bedragen.
De gemiddelde leeftijd waarna een boom vervangen dient te worden is 50 jaar. Elk jaar dienen er hierdoor 90 stuks vervangen te worden.
Elk jaar is hierdoor € 180.000,00 nodig om het bomen bestand duurzaam in stand te houden.
Binnen de huidige budgetten van de gemeente Beek is ca. € 70.000,00 beschikbaar voor het onderhoud van bomen en wordt een reservering voor het boombeheer gedaan van € 7.000,00

Holle wegen zijn karakteristiek voor het Beekse landschap.

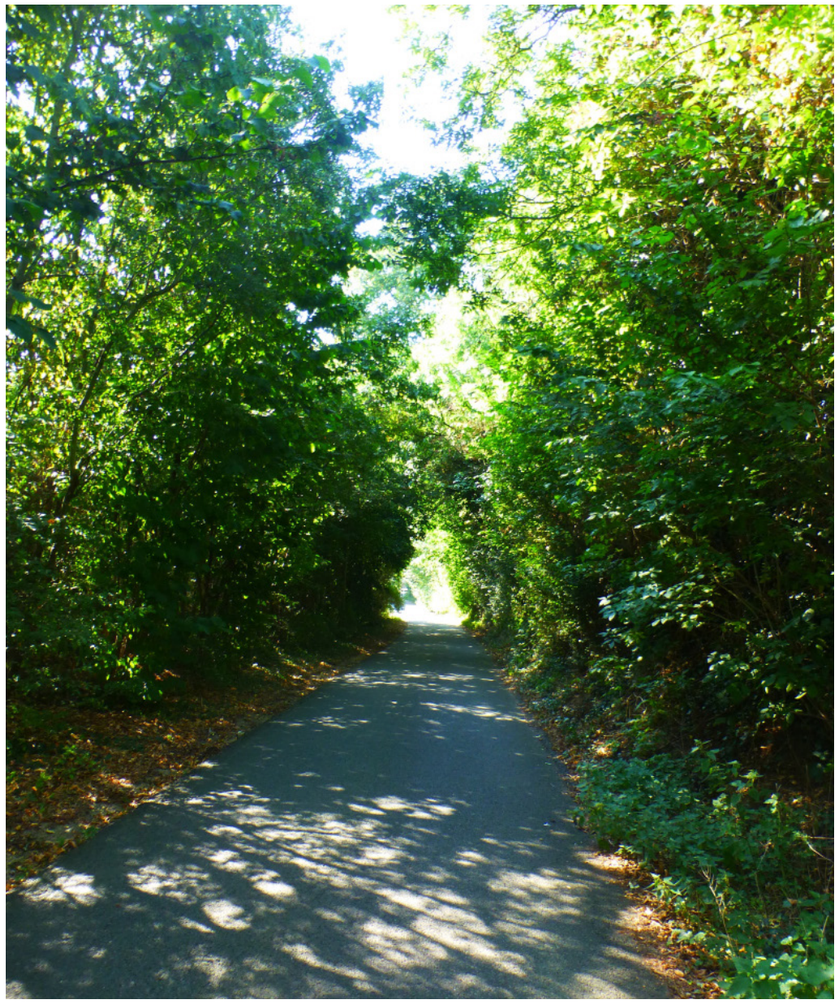

DE BOMEN

Een bijzondere categorie in dit verhaal zijn de bomen. In dit plan nemen we de bomen ook mee. Dit omdat de bomen en het overige groen samen het groene beeld van de gemeente bepalen. Door dit in een plan mee te nemen creëren we zoveel mogelijk een verhaal.
Ook voor de bomen hebben we aanvullende middelen beschikbaar in de gereedschapskist van de beleidsambtenaar om nader invulling te geven aan dit beleid.

BOMEN IN HET BUITENGEBIED

Voor de bomen geldt dat we in het buitengebied de landschappelijke structuur zoveel mogelijk volgen. Dit betekent dat we in het buitengebied het open karakter zoveel mogelijk respecteren. Cultuurhistorisch gezien zijn in het Beekse buitengebied weinig bomen te vinden. Dit omdat het vooral in gebruik was als bouwland en grasland. De steile hellingen richting de plateaus zijn hier een uitzondering op, daar komen juist wel bospartijen voor.
Daar past landschappelijk gezien bos dus juist weer goed. Hier geven we de bomen de ruimte.
Als de gelegenheid zich voordoet in het buitengebied en we de ruimte hebben om een boom aan te planten die de openheid respecteert maar tegelijkertijd monumentale waarde kan toevoegen aan het landschap dan willen we hier de ruimte voor geven. Een enkele boom hoeft ten slotte niet het open karakter te verstoren. Sterker nog, dit kan het juist benadrukken.
Met deze houding sluiten we ook aan bij de visie die is opgesteld in de Landschapsvisie Zuid-Limburg.

DE BOMEN IN DE KERNEN

In de kernen proberen we waar mogelijk bomen zoveel mogelijk de ruimte te geven. Daarbij kiezen we bij nieuwe aanplant voor bomen die passen op de locatie en voldoende ruimte krijgen om uit te groeien tot volwassen bomen.
Als dat niet mogelijk is wijken we daar af en toe bewust van af. Dat betekent dat we ofwel maatregelen treffen zodat de boom ondanks de beperkte ruimte met voorzieningen toch kan uitgroeien tot een volwassen boom of dat we bewust kiezen voor het niet laten uitgroeien tot een volwassenboom, maar dat we de bomen bijvoorbeeld al met 10, 15 of 20 jaar te vervangen. Dat doen we wanneer we toch graag bomen in de straat willen, maar daar eigenlijk onvoldoende ruimte voor is. Om te voorkomen dat de boom niet aansluit bij het wensbeeld en de beheerkosten uit de hand lopen vervangen we deze boom op relatief jonge leeftijd.

BESTAANDE BOMEN

De bestaande bomen houden we zoveel mogelijk in stand. Dit omdat de bomen voor een belangrijk deel bijdragen aan de groene beleving van de gemeente. Aangezien we niet veel groen in de kernen hebben zijn we hier zuinig op. Daarnaast hebben bomen veel waarde voor onze gemeenschap. We hebben al beschreven wat de waarde van groen in het algemeen is daar dragen de bomen hun steentje aan bij. Als we kijken naar de waarde van bomen in financiële zin is dat ook niet iets om zomaar aan voorbij te gaan. Als echter 75% van de omwonende voor het kappen dan heroverwegen we onze keuze.

EEN REKENVOORBEELD

De Nederlandse Vereniging van Taxateurs Bomen (NVTB) heeft hiervoor een voorbeeld opgesteld. Een rekenvoorbeeld voor een ‘doorsnee’ boomtypen Fraxinus (“Es”), Platanus (“Plataan”), Quercus (“Eik”), Tilia (“Linde”). Na gemiddeld 40 jaar groei voldoet de boom aan het beeld van het ontwerp. Van de waarde hebben ze de kosten afgetrokken. Dit zijn de kosten: aankoopkosten, aanbrengen boom en kosten begeleiding boom voor 40 jaar. De waarde van puur alleen de boom na 40 jaar is € 7.000,-. Dit is dus nog het bedrag exclusief alle positieve effecten (financieel) die het heeft voor de maatschappij in totaal.
Vervangingswaarde: een ander bedrag waar nog weleens mee gerekend wordt om de waarde van bomen inzichtelijk te maken is de vervangingswaarde van een boom. Afhankelijk van de standplaats, soort en grootte is dat € 1.000,- tot € 2.500,-. Dit is dus puur de waarde om de boom te vervangen voor een andere boom.
Ook hierbij hoort een rekenvoorbeeld:

Vanwege de waarde die de bomen hebben voor onze gemeenschap is het logisch dat we bestaande bomen zoveel mogelijk in stand willen houden. Dit betekent ook dat we niet zomaar bomen weghalen zodat individuen meer opbrengsten halen uit hun zonnepanelen. Hoewel we zonnepanelen een positieve ontwikkeling vinden en daar graag in faciliteren heft deze vorm van facilitatie het teveel aan negatieve effecten voor de gemeenschap niet op, daarom gaan we daar niet in mee. Als we de verschillende waarden tegen elkaar afwegen betekent het namelijk dat wanneer de boom op een juiste locatie staat deze meer waarde voor onze gemeenschap heeft.

MAATWERK

U ziet ook dat bij iedere afweging meerdere facetten een rol spelen. Daarom is maatwerk in dit soort situatie altijd belangrijk. Hier hebben we op hoofdlijnen de belangrijkste uitgangspunten weergegeven.

Bij dit maatwerk hoort ook de juiste wet- en regelgeving in acht te nemen. Deze wetten- en regels zijn aan verandering onderhevig. Zo is is onlangs de nieuwe natuurbeschermingswet vastegesteld, dat zorgt bijvoorbeeld voor wijzigingen in de soorten flora en fauna die beschermt zijn.
Ook hebben we in onze gemeente onlangs een roekenbeschermingsplan vastgesteld. Dit hebben we gedaan in het kader van de flora en fauna wet. In dit roekenbeschermingsplan komt dit tot uiting.

Het buitengebied heeft een open karakter, daar ziet u weinig bomen. Op de steile hellingen richting de plateaus wordt dit open karakter onderbroken door bospartijen.

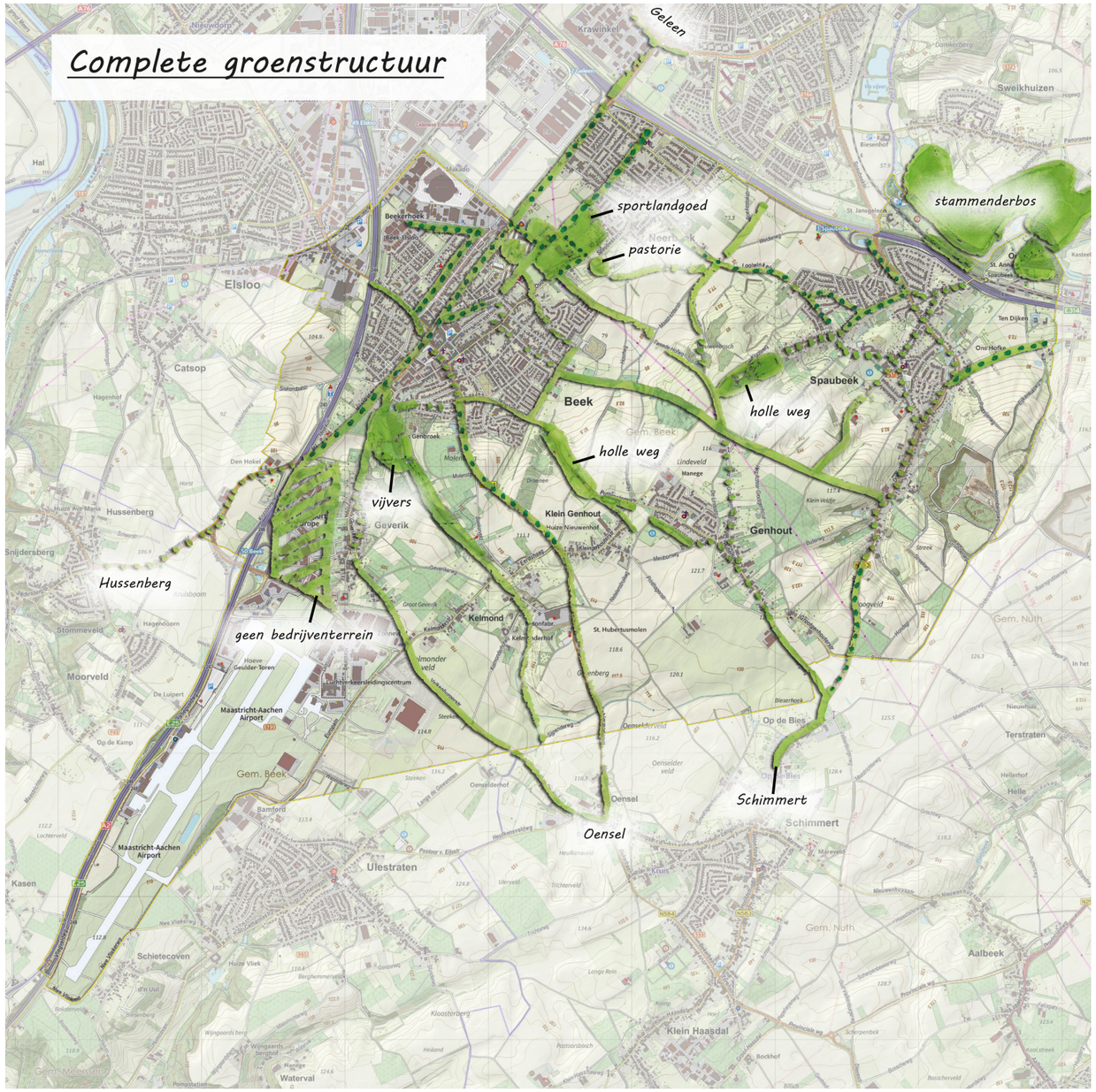

GROENSTRUCTUURKAART

De complete groenstructuurkaart op nevenstaande kaart samengevat.

Het lichtgroen is de groenstructuur.

De lichtgroene stippen geven de potentie aan om de groenstructuur verder uit te breiden, te versterken.

De donkergroene stippen geven de bomen aan die onderdeel zijn van de groenstructuur.

Het lichtgrijs is het inwisselbare groen, onderdeel van de groenstructuur, maar wel met een andere status.

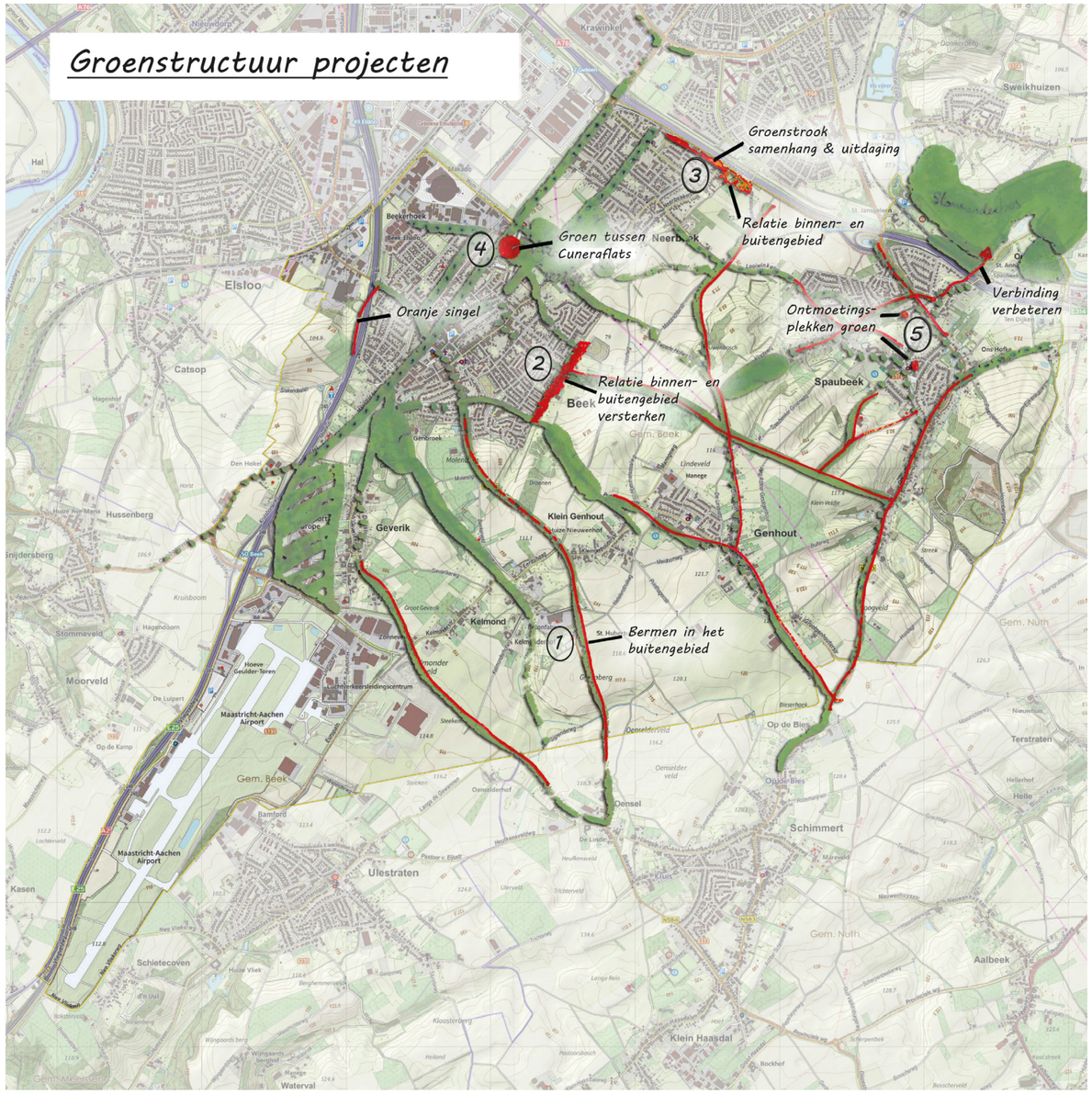

DE GROENSTRUCTUUR - CONCRETE PROJECTEN

Deze kaarten met de lijnen, vlakken en wijkgroen in combinatie met de kennis over de bomen levert de groenstructuur op kaart op.
Om deze meer te laten gaan leven en te laten zien wat deze voor verandering betekent en hoe we met deze structuur inzetten op verbindingen en ontmoetingen lichten we een aantal voorbeeldlocaties nader uit.

Op nevenstaande kaart staan in oranje een aantal potentiele projecten en hun locatie aangegeven. Dit zijn projecten die we op korte termijn kunnen oppakken naast het planmatig vervangen van verouderde plantsoenen.

VERBINDINGEN

Verbinding binnen- en buitengebied
De relatie met het binnen en buitengebied willen we graag versterken. Daartoe gaan we de verbinding hiertussen meer zichtbaar en beleefbaar maken. Dit doen we bijvoorbeeld:

Verbinding groenstroken
De groenstroken die we hebben gaan we beter verbinden. Zowel aan de mensen door ze waar mogelijk interessanter en uitdagender te maken als in de omgeving door ze beter te ontsluiten met de omgeving te verbinden. Door dit laatste maken we het extra aantrekkelijk om een ommetje in de eigen buurt of kern te lopen.

1) De bermen in het buitengebied

Tijdens het proces kwam een duidelijke voorkeur naar voren om van gras naar meer bloem- en kruidenrijke bermen.

2) Relatie binnen- en buitengebied versterken

Aan de randen staat camouflagegroen bv. bij de entree van Neerbeek terwijl dit landschap (rechterfoto) daar achter ligt.

3) Groenstrook samenhang, uitdaging en gebruiksgroen

Langs de snelweg (Tomeik) ligt potentieel ‘n mooie verbinding de wijk in waar gebruik, uitdaging en beleving te stimuleren is.

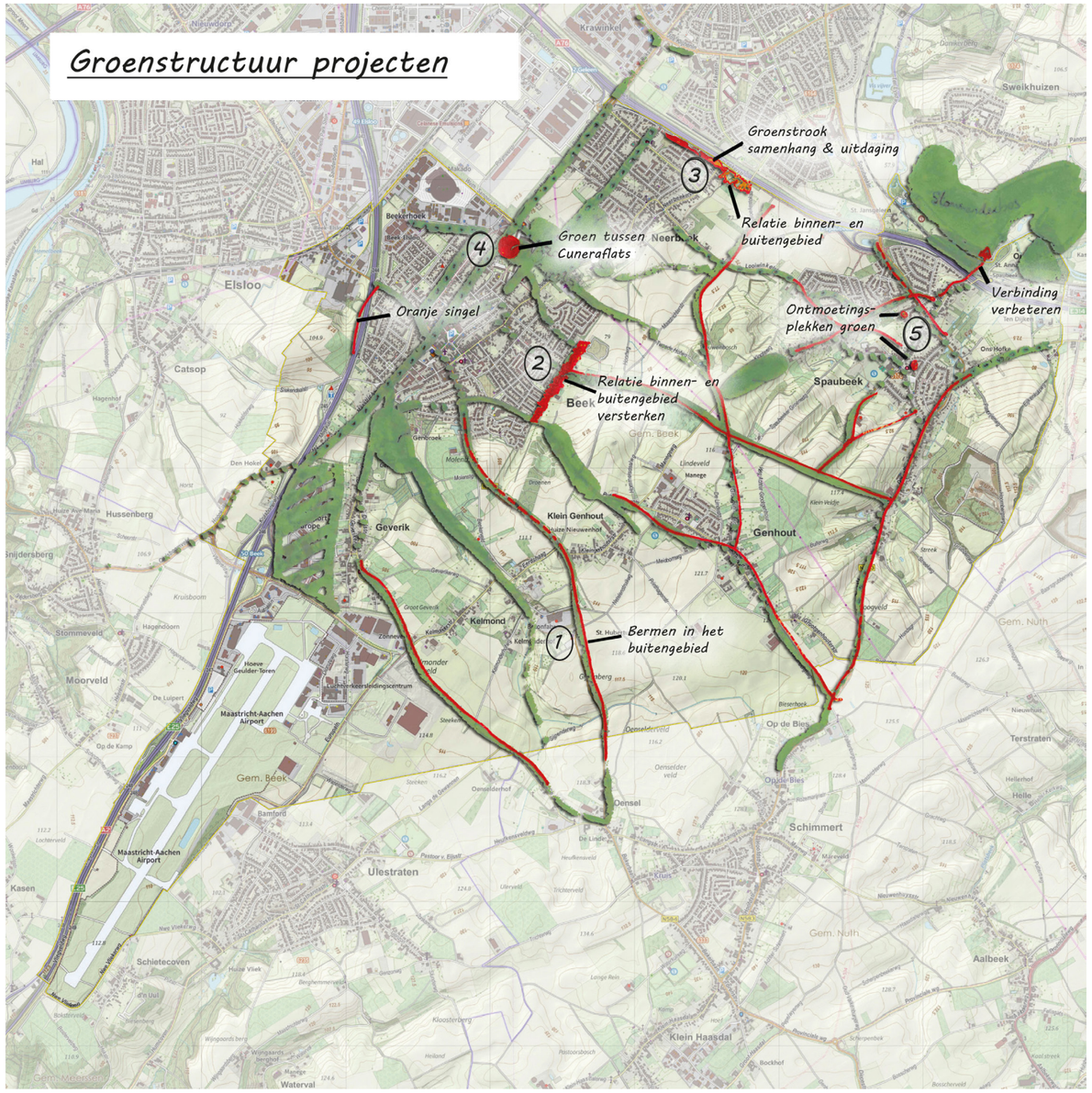

ONTMOETINGEN

Ontmoetingen in de woonwijk
In een aantal wijken ligt groen centraal in de wijk toch nodigt het niet uit tot gebruik. Een gemiste kans voor ontmoeting in de wijk. Dit zou juist een plek kunnen zijn waar buurtbewoners samen komen, waar de buurtkinderen spelen in het groen of waar de buurt samen van bloemen geniet of samen een moestuin onderhoudt. Door mensen uit te nodigen brengt het de mensen samen.

Ontmoetingen in de kern
Op een aantal plekken in kernen zijn mogelijkheden tot ontmoeten te realiseren. Nu worden deze vaak ingevuld als restruimtes, als ruimte voor de auto of met onaantrekkelijk groen. Dit is zonde, want juist in de kernen met een hechte gemeenschap kan een centrale ontmoetingsplek veel betekenis krijgen.

4) Groen tussen de Carmelflats

Tussen de Carmelflats is de wens om het groen meer in te richten om gebruik en daarmee ook ontmoeting te stimuleren.

5) Ontmoetingsplekken groen

Van naar binnen gekeerd groen dat de wijk de rug toekeert.

Van groen dat niet uitnodigt en uitdaagt.

Een bankje plaatsen in een onuitnodigende omgeving helpt niet.

Naar groen dat zich opent richting de wijk en uitnodigt tot gebruik.

Naar groen dat aanleidingen tot spelen en gebruik geeft.

Groen dat uitnodigt tot gebruik en genaraties verbindt helpt wel.

6. WAT LEVERT DAT OP?

WAARDE VAN DIT PLAN

Nu we weten wat de plannen zijn en hoe we dat willen gaan doen is het ook belangrijk om te weten wat het ons oplevert als we inzetten op deze plannen. We vinden het belangrijk dat groen niet alleen wordt gezien als een post waarop het gemakkelijk bezuinigen is, maar juist de goede balans daarin opzoeken en het verband leggen met de waarden van het groen en wat het ons als gemeenschap oplevert.
Met dit plan willen we meer bewustwording over groen creëren en wat het groen bijdraagt aan onze gemeenschap. We vormen het groen om van restruimtes naar betekenisvol groen dat zowel met het landschap als met de mensen verbonden is en ontmoetingen stimuleert.
Daarvoor is het belangrijk dat we goed communiceren en de verantwoordelijkheden helder zijn, dat we groen aanleggen dat uitnodigt tot gebruik en dat we wenselijk gedrag stimuleren en bovenal dat we in het groen ruimte geven aan elkaar. Het groen is van en voor iedereen, zo willen we het veel meer gaan beleven. Zodat we samen een Groenbelevend Beek creëren.

WAARDE VOOR DE BEEKSE GEMEENSCHAP

Voor de Beekse gemeenschap kan dit veel betekenen. Wij zetten het groen graag in om de kwaliteit van leven te verhogen. We verbinden mensen graag met het landschap om hen heen en ook met de mensen om hen heen door ontmoetingen te faciliteren. Dit doen we met groen van betekenis; groenbelevingen te versterken; de relatie met het omliggende landschap te versterken; met uitnodigend groen; met uitdagend groen; met meer diversiteit en kleur; met meer natuurlijk groen; met groen dat goed is voor mensen, dieren en planten; met groen dat verbindt; dat ontmoeting stimuleert; dat beweging stimuleert en waaruit te oogsten is.

Onze bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de jeugd. Uit de demografische cijfers en uit het straatbeeld blijkt dat onze gemeenschap ontgroent. Daarom vinden we het extra belangrijk dat de jeugd die onderdeel is van onze gemeenschap is opgroeit met het besef welke waarde en betekenis het groen heeft. Bovendien zorgen spelende kinderen voor acitiviteit op straat. Dat trekt anderen weer aan om ook te genieten van de openbare ruimtes. Papa's, mama's, opa's, oma's, buurmannen en buurvrouwen die een oogje in het zeil houden. Zo ontmoeten verschillende leeftijdsgroepen elkaar weer en groeit de jeugd anders op dan wanneer ze alleen binnen achter de computer of de tv zitten. Dat levert ons dus heel wat op. Zo draagt het groen bij aan een veelzijdige en vitale leefomgeving zoals in de Strategische Toekomstvisie 2010-2030 benoemt is.

KWALITEIT EN TEVREDENHEID BIJ ONZE PARTNERS

Zoals gezegd vinden we het vooral belangrijk dat het groen bijdraagt aan de kwaliteit van leven. Hoe dat bijdraagt is niet eenzijdig te meten. De kwaliteit en het kwaliteitsniveau van het groen zegt daar iets over. Groen met een slordige en onverzorgde uitstraling nodigt niet uit tot gebruik en draagt niet bij aan een verhoogde kwaliteit van leven, eerder andersom. Groen van een hoge kwaliteit en met een hoog kwaliteitsniveau wil echter niet automatisch betekenen dat het hier wel aan bijdraagt. Het heeft ook met de uitstraling en de beleving te maken.
De burgertevredenheid is een subjectiever cijfer dat hier mogelijk meer over zegt. Momenteel geven de inwoners van onze gemeente het groen een 7,5. Daar zijn we erg blij mee.
Wij als gemeente hebben in beleid geformuleerd dat we met een zeven tevreden zijn. Dat zou kunnen betekenen dat het allemaal wel met wat minder zou kunnen of dat we nu tevreden kunnen zijn. Toch zit ook in dit cijfer niet de hele waarheid. Waarom geven inwoners dit cijfer? Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat ze over het algemeen best tevreden zijn en dat ze simpelweg niet weten wat nog meer mogelijk is en hoe het nog meer kan bijdragen aan hun kwaliteit van leven.
Daarom gebruiken we meerdere indicatoren en willen we bijvoorbeeld het groenplatform in het leven roepen om hier nog meer gevoel bij te krijgen. Dat is extra belangrijk omdat we meer willen gaan inzetten op de tevredenheid onder onze partners. Dat wat u belangrijk vindt daar gaan we voor. Waarbij wij als gemeente ook de taak hebben om goed de waarde van groen te blijven zien en deze zo optimaal mogelijk te benutten en in te zetten.

KLACHTEN EN MELDINGEN

Bij ons als gemeente komen klachten en meldingen binnen over het groen. Hier zijn we erg blij mee. Dit toont namelijk uw betrokkenheid. U ziet iets en wil dit graag aan ons melden zodat we hier iets aan kunnen doen als dat nodig is. Dat vinden wij waardevol en daar blijven we ook in de toekomst mee doorgaan. Dit betekent ook dat we niet als doel hebben om dit aantal naar beneden te brengen. Dat geldt niet voor het aantal klachten. Die hoeveelheid verlagen we wel graag. Een melding hoeft tenslotte niet negatief te zijn, een klacht is dat per definitie wel. Daarom maken we ook graag de kanttekening dat we bij de registratie een onderverdeling willen maken tussen klachten (deze mogen afnemen in aantal) en meldingen (deze mogen gelijk blijven of zelfs toenemen).

Daarnaast vinden we het te eenzijdig en te beperkt om met u alleen te communiceren over de klachten en meldingen. Dit past bij een traditionele verzorgende overheid waarbij de overheid het voor u regelt en het alleen wilt horen wanneer iets niet goed gaat. Dat willen wij niet zijn. Daarom richten we ons ook meer op communicatie in de brede zin. Wij willen zaken graag samen met u oppakken en bespreken. Dat betekent dat we ons ook meer gaan richten op positief nieuws. We horen ook graag van u waar u juist tevreden over bent, wat u mooie plekjes vindt of waar u nog verbetermogelijkheden ziet, waar u ideeën voor heeft. Dat leert ons namelijk ook veel over u groenbeleving en zo kunnen we (gezamenlijk) het groen nog beter op uw groenbeleving aan laten sluiten.
Ook hier kan het groenplatform een rol in gaan spelen. Dit platform heeft naar verwachting een goed netwerk in de Beekse gemeenschap en kan zo deze signalen doorgeven.

WAARDEN VOOR DE BEEKSE NATUUR

Met deze vernieuwde houding ten aanzien van het groen willen we het groen niet alleen meer inzetten om een positieve bijdragen te leveren aan de kwaliteit van leven van mensen en hun groenbelevingen, maar ook voor de natuur in het algemeen. We willen het groen ook meer verbinden en hier meer diversiteit en kleur in aanbrengen zodat het groen voor planten en dieren ook beter is.
Door het groen meer met elkaar te verbinden ontstaat een fijnmazig netwerk waar zowel de planten als dieren van profiteren. Daarbij proberen we niet over grote vlakken een soort aan te planten maar hier juist variatie aan te brengen. Dit verhoogt de overlevingskansen van verschillende planten en dieren.
Met de landbouwers gaan we het gesprek aan over mogelijkheden om randen van hun land en de bermen in het buitengebied meer diversiteit te geven zodat we de eenzijdige aanplant doorbreken.
Zo draagt het groen bij aan de Beekse natuur en strekt de bijdragen zelfs verder dan de Beekse grenzen. De planten en dieren die we zo beter voorzien beperken zich tenslotte niet tot de gemeentegrenzen en zo dragen we bij aan de verhoging van de natuurwaarden in de regio.

ZO LEVERT HET OOK EEN DUURZAAM BEEK OP

Duurzaamheid is een veelzijdig begrip. U heeft in dit plan links en rechts al het nodige kunnen lezen over hoe we het groen op een meer duurzame manier gaan inzetten. Dit is bijvoorbeeld terug te lezen in dat we het groen meer in gaan zetten zodat het goed is voor mensen, dieren en planten. Zo richten we ons bijvoorbeeld op meer variatie in het groen.
Daarnaast willen we het groen ook zo gaan inzetten dat het meer gebruikt wordt. Dit maakt het groen ook duurzamer doordat het intensiever benut wordt.
Om het begrip nog wat meer te laden vinden we het belangrijk om hier daarom nog een term aan toe te voegen. Een term die de komende jaren een belangrijke rol gaat spelen in ons leven en in de openbare ruimte. Een term waar we met het groen bijzonder goed invulling aan kunnen geven. Daarom hebben we hier met het opstellen van dit plan al zoveel mogelijk rekening mee gehouden.
De komende jaren gaat ons klimaat veranderen. We krijgen meer te maken met heftige regenbuiten waarbij we veel water in korte tijd te verwerken krijgen. Meer water dan het riool aankan. Op andere momenten krijgen we juist te maken met hitte en droogte. Door in te zetten op het groen op de wijze die in dit plan is beschreven zijn we beter bestand tegen deze klimaatverandering. Door te kiezen voor groen van betekenis brengen we schaduw de kernen in, zodat in periodes van (extreme) hitte ouderen en zwakkere ook gebruik kunnen blijven maken van de openbare ruimte en daar verkoeling kunnen zoeken. In periodes van extreme regen zorgen we met groene ruimtes dat meer water door de bodem op kan worden genomen. Dit voorkomt dat het water op straat komt te staan. Vandaar dat we bijvoorbeeld ook inzetten op het groen houden van de voortuinen. Dat is niet alleen belangrijk voor de beleving van de kernen maar ook voor het voorbereid zijn op de toekomst. Daar leveren we met dit plan graag aan bij.

Daarnaast zetten we ook op duurzaamheid in door:
- het onderhoud van het groen op een duurzame wijze uit te voeren;
- bij het onderhoud waar mogelijk mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt in te zetten;
- aan de bedrijven/aannemers die voor ons werken ook duurzame eisen op te nemen bij de gunning van het werk.

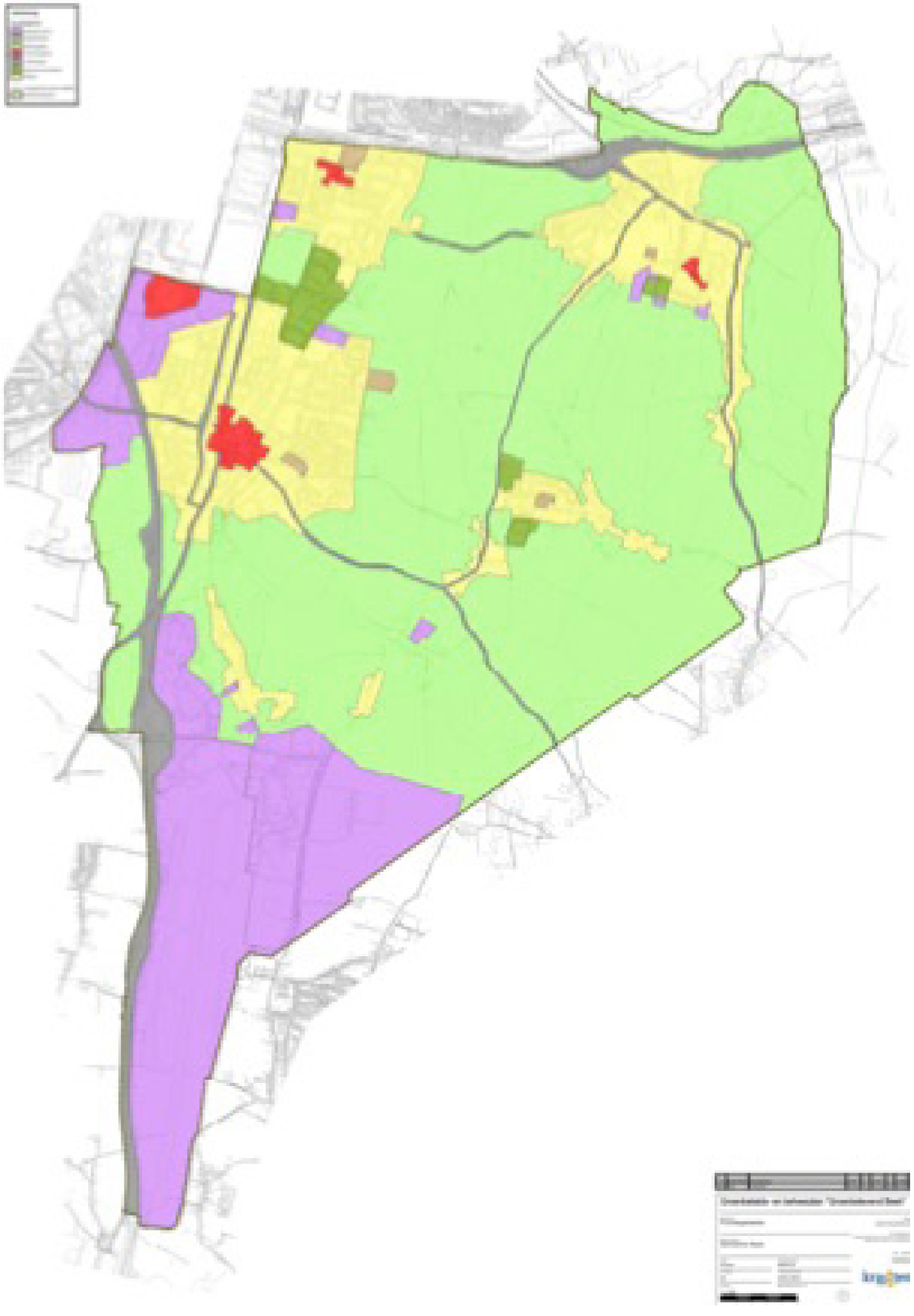

7. WAT INVESTEREN WE?

WENS VOOR ÉÉN BUDGET

Tijdens de sessie kwam duidelijk de wens naar voren om zoveel mogelijk met één budget te werken. Niet alles versleutelen in aparte potjes, maar een budget voor in ieder geval het groen.
Dat om te beginnen, want uiteindelijk is het nog beter als we naar een budget gaan voor de openbare ruimte of zelfs uiteindelijk voor de hele gemeente. Dat maakt het eenvoudiger om integraal te werken.
Het maakt ook dat situaties eerder inzichtelijk worden. Dat heeft als voordeel dat we eerder kunnen voorkomen dat een besparing op het ene domein juist weer een investering van het andere domein vraagt. Dit kan bijvoorbeeld zo zijn wanneer bespaart wordt op het groen waardoor mensen minder vaak nog even een ommetje gaan lopen. Gevolg hiervan kan zijn dat deze mensen eerder een zorgvraag krijgen waardoor vanuit welzijn alsnog een investering moet worden gedaan.
Deze omslag naar één budget vraagt nogal wat van ons als gemeente. Dat is niet in een keer te realiseren. Daarom willen we voorstellen om hier met het groen mee te experimenteren en te leren.

NIEUW AREAAL –GEVOLGEN VOOR BUDGET

Het budget voor het groen is gebaseerd op het huidige areaal aan groen. Als hier wijzigingen in komen door bijvoorbeeld uitbreiding van het areaal dan heeft dit gevolgen voor de kosten en daarmee ook consequenties voor het budget.
Alleen wanneer we zo met het budget omgaan kunnen we het groen betaalbaar houden in de toekomst en het groen het onderhoud geven dat het verdient en nodig heeft om duurzaam in stand te worden gehouden.
Net als bij civiele objecten geldt dat de grootste kosten niet in het aanleggen van nieuw groen zitten maar juist in het beheer en onderhoud ervan. Hiervoor wordt als vuistregel ook wel de 20%-80% verhouding gehanteerd. 20% van de kosten zitten in de aanleg van de voorziening en 80% in het beheer en onderhoud ervan.

BUDGETVERDELING

Om hiermee aan de slag te kunnen gaan is het belangrijk eerst goed overzicht te hebben over dat wat we beschikbaar hebben en wat we daarmee zouden kunnen. Daarnaast is het uiterraard ook van belang de kosten goed in beeld te hebben.
Daartoe hebben we het huidige areaal openbare ruimte goed in kaart gebracht en een matrix ontwikkeld waarin dit hele areaal aan openbaar groen is verwerkt. Dit areaal is opgesplitst naar type en gebied(dit type is gebaseerd op de functie die in het bestemmingsplan is toebedeeld aan het gebied), zie afbeelding.
Het groenareaal is per functiegebied verwerkt in de matrix waardoor we de mogelijkheid krijgen om de beheerbeelden af te stemmen op de functie. Dit kan doordat in
deze matrix de verschillende kwaliteitsniveaus voor de openbare ruimte zijn verwerkt. Zo kunnen we vooraf heel bewust keuzes maken voor welk kwaliteitsniveaus we willen gaan en tegen welke investeringen we dat willen.

EFFECTEN BEELDNIVEAU'S OP KOSTEN

In de tabel is het gemiddelde beeldniveau per functiegebied weergegeven. Dit zijn de niveaus zoals ze nu al zijn afgesproken. Deze verdeling heeft als gevolg dat het benodigde onderhoudsbudget (excl. vervanging) ca. € 991.000,- is.
Op basis van de opgehaalde informatie kunnen we de effecten van gewenste aanpassingen berekenen.

FUNCTIEGEBIED	HUIDIGE BEELDKWALITEIT (MEESTVOORKOMEND)
BEDRIJVENTERREINEN	B
BEGRAAFPLAATSEN	B
BUITENGEBIED	C
CENTRUMGEBIED	A
HOOFDWEGEN	C
SPORTACCOMMODATIES	B
WONEN	B

AANPASSING BEELDNIVEAU WOONKERNEN NAAR A

Het beeld dat u heeft van onze openbare ruimte is voor ons belangrijk. Een opwaardering van het beeld direct in uw directe woonomgeving heeft veel effect op de beleving.
Indien alle groen binnen het functiegebied wonen in plaats van beeldkwaliteit B onderhouden wordt op beeldniveau A is extra budget nodig. Het is ook mogelijk om binnen het functiegebied bepaalde delen of beheergroepen op te waarderen. Hierdoor kan heel gericht en met kleinere extra investering gestuurd worden op een verbetering van de beleving.
Het inrichten van de beelden vereist continue maatwerk. In plaats van standaardiseren is het de uitdaging beelden af te stemmen met bevindingen buiten.
Naast het opwaarderen van gebieden is het ook mogelijk om op bepaalde plekken juist minder te doen. Met deze combinatie is het zelfs mogelijk om wijzigingen kostenneutraal door te voeren. De mogelijkheden hiervoor willen we in 2017 nader gaan verkennen.

VERANDERINGEN

Bezuinigingen kunnen voorkomen vanuit allerlei redenen. Dit beleidsplan is niet gemaakt om voor te sorteren op mogelijke bezuinigingen vanuit bestuursniveau. Het kan wel zijn dat bezuinigingen nodig zijn om aanpassingen (maatwerk) in het beheer te realiseren binnen het beschikbare budget. Dit kan een reden zijn om beheergroepen (type beplantingen) om te vormen naar een andere beheergroep met lagere onderhoudskosten.

Omvormingen (verandering van type beplanting) kunnen ook nodig zijn om de gewenste openbare ruimte te bereiken. Zo bestaat de wens om meer relatie te krijgen met het buitengebied. Waar nu de woongebieden op veel plaatsen voorzien zijn van begrenzende beplanting kan het vervangen door meer open beheergroepen (zoals gras of bodembedekkers) de relatie met het buitengebied bereiken. Deze aanpassing vraagt een investering, deze kan voortkomen uit eenmalige investeringen of door besparingen in onderhoud.

VOORBEELD

Het omvormen van opgaande heesters naar gazon kost ca. 4,00 per m2, de onderhoudskosten voor gazon (uitgangspunt beeldkwaliteit B) liggen echter ca. € 3,00 m2 per jaar lager. De terugverdientijd van deze investering is daarmee zeer kort, de structurele bezuiniging kan worden ingezet om andere gebieden extra waarde te bieden. Omvormingen kunnen voor ons een krachtig middel zijn om onze groene uitstraling te vergroten en te reageren op de klant met geen of beperkte effecten op het budget.

VEROUDERDE BEPLANTING

Beplantingen is levend materiaal, en levend materiaal wordt ouder. Ook beplantingen hebben niet het eeuwige leven en kunnen op een gegeven moment niet meer aan hun functie voldoen. Gericht onderhoud kan een plant helpen om zo lang mogelijk gezond te blijven maar op een gegeven moment krijgt de beplanting problemen of veroorzaakt deze overlast.
Om te voorkomen dat beplantingen hun functie verliezen en of problemen veroorzaken dient rekening gehouden te worden met vervanging van verouderde beplanting. Doorgaans bouwen we hier geen reserveringen voor op waardoor hierin een achterstand ontstaat. Dit tast niet alleen het beeld aan maar ook de onderhoudskosten stijgen hierdoor (bijvoorbeeld door meer kale plekken).
Om de structurele onderhoudskosten beheersbaar te houden en problemen te voorkomen is het nodig geld te reserveren voor de vervanging van beplantingen. Zoals in de inzet te zien is zijn deze reserveringskosten hoog, structurele opbouw voorkomt echter pieken in de investeringen. Ook hier is het mogelijk gebieden met hoge prioriteit aan te geven. Structurele vervanging kan als onderdeel van de onderhoudsbestekken worden opgepakt. Dit biedt ook de mogelijkheid om hier samen met onze partners invulling aan te geven. Samen kunnen we de nieuwe invulling van verouderde beplantingen vormgeven zodat deze aansluit bij uw wensen.

GROENBELEVEND BEEK

1. De jeugd heeft de toekomst
• Bade, T. Tonneijck, F. en Middendorp, B. van, 2007. Groen boven alles. Over dak- en gevelgroen als fundament onder de groene stad. Triple E Productions, Arnhem, september 2007.
• Bade, T., Tonneijck, A.E.G. en B van Middendorp (2007) De kroon op het werk. Werken aan het juiste klimaat voor mensen en bomen. Triple E, Arnhem.
• Potwarka, L.R., Kaczynski, A.T. & Flack, A.L. (2008). Places to play: Association of park space and facilities with healthy weight status among children. Journal of Community Health, 33, 34-350.
• Vreke, J., J.L. Donders, F. Langers, I.E. Salverda & F.R. Veeneklaas (2006), Potenties van Groen!; De Invloed van Groen in en om de Stad op Overgewicht bij Kinderen en op het Binden van Midden- en Hoge Inkomens aan de Stad. Wageningen: Alterra.
• Wetten, J. van, J. Maas, F. Huis, M. van Loon,
R. van Dijk, C. Zwerver, F. van den Berg, F. Woudenberg, J. de Wolf, J. van Ginkel, N. Sluis, I. Walda, J. van den Boogaard en I. van den Broek, Een groene gezonde wijk. Inspiratie voor de praktijk. Plant Publicity Holland / De Groene Stad & GGD Nederland.
• http://www.nationaalkompas.nl/gezondheids determinanten/persoonsgebonden/lichaams gewicht/hoeveel-mensen-hebben-overgewicht- of-ondergewicht.
samenvatting in het Nederlands). Utrecht: Nivel.